

Број: 00.002.- 08.01.-

Београд,

**ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ
О СПРОВОЂЕЊУ ПРОГРАМА УСКЛАЂЕНОСТИ ЗА
ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ НЕДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА
ЗА 2019. ГОДИНУ**

01. Јул 2020.

1	Увод	1
1.1	Основ за израду извештаја	1
1.2	Оквир и концепт извештаја	1
1.3	Коришћени документи	2
2	Основни подаци о Оператору дистрибутивног система и Оснивачу	4
2.1	Подаци о Оператору дистрибутивног система	4
2.2	Подаци о Оснивачу	4
2.3	Међусобни односи Оператора дистрибутивног система и Оснивача	5
3	Услови за обављање делатности Оператора дистрибутивног система	7
3.1	Регистрација Оператора дистрибутивног система	7
3.2	Обављање делатности од општег интереса	7
3.3	Својина на дистрибутивној електроенергетској мрежи	8
3.4	Лиценца за обављање енергетске делатности	8
3.5	Правила о раду дистрибутивног система електричне енергије	8
3.6	Организациона целина за приговоре и притужбе	9
3.7	Одлуке о ценама услуга	9
3.7.1	Одлука о цени приступа дистрибутивном систему	9
3.7.2	Одлука о висини трошкова прикључења на дистрибутивни систем	9
3.7.3	Одлука о ценама нестандартних услуга	9
3.8	План преузимања мерних уређаја и опреме	10
3.9	Услови за спровођење Програма усклађености	10
3.9.1	Програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања	10
3.9.2	Лице одговорно за праћење усклађености	10
3.9.3	Независност у раду Лица одговорног за праћење усклађености	10
3.9.4	Годишњи извештаји о спровођењу Програма усклађености	11
4	Раздвајање Оператора дистрибутивног система	12
4.1	Правно раздвајање	12
4.2	Функционално раздвајање	12
4.2.1	Раздвајање управе	12
4.2.2	Предузимање мера које омогућавају стручно поступање	13
4.2.3	Независност у доношењу одлука	13
4.2.4	Самосталност у текућем пословању	13
4.2.5	Располагање неопходним ресурсима за независно обављање делатности	13
4.2.6	Одвојени идентитет у комуникацији и брендирању	14
4.2.7	Забрана међусобног субвенционисања	14
4.3	Раздвајање рачуноводства	14
5	Уговорни и финансијски односи Оснивача и ОДС	15
5.1	Уговор о статусној промени издвајање са припајањем	16
5.2	Уговор о пружању услуга (SLA)	16
5.2.1	Споразум о сарадњи у примени прописаних мера за безбедност и здравље запослених	18
5.2.2	Анекс 1 Уговора о пружању услуга	18
5.2.3	Анекс 2 Уговора о пружању услуга	18
5.2.4	Анекс 3 Уговора о пружању услуга	18
5.2.5	Анекс 4 Уговора о пружању услуга	19
5.2.6	Проблеми у примени Уговора о пружању услуга (SLA)	19
5.2.7	Предлог мера за превазилажење проблема у примени SLA уговора	19

5.3	Уговор о продаји електричне енергије за надокнаду губитака и сопствену потрошњу	20
5.3.1	Анекс 1 уговора о продаји електричне енергије за надокнаду губитака и сопствену потрошњу ..	21
5.3.2	Одлука Оснивача о трансферним ценама електричне енергије	21
5.3.3	Неусаглашеност уговора о продаји електричне енергије за надокнаду губитака	21
5.3.4	Мере за отклањање неусаглашености уговора о продаји енергије за надокнаду губитака	22
5.4	Уговори о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије	22
5.4.1	Анекси уговора о приступу систему за комерцијално снабдевање	23
5.5	Уговори о средствима обезбеђења	23
5.5.1	Уговор о ороченом наменском динарском депозиту	23
5.5.2	Уговор о залози	24
5.6	Уговори о закупу	24
5.7	Уговор о наменској краткорочној позајмици	25
6	Примена Програма усклађености	26
6.1	Спровођење мера којима се спречава дискриминаторно понашање	26
6.1.1	Реаговање на притужбе и приговоре	26
6.1.2	Праћење и измене Правила о раду дистрибутивног система електричне енергије	27
6.1.3	Редовно објављивање Информатора о раду	27
6.1.4	Унапређење организације	27
6.1.5	Образовање Одбора за интегрисани систем менаџмента	28
6.1.6	Унапређење и унификација поступања	28
6.1.7	Поштовање правила понашања од стране запослених	29
6.1.8	Одредбе уговора о раду са запосленима	29
6.2	Начини праћења Програма и извештавање	29
6.2.1	Прикупљање података о пословању и праћење поступања	30
6.2.2	Израда Годишњег извештаја за 2019. годину	30
6.2.3	Међународни аспект извештавања	31
6.2.4	Ангажованост Лица одговорног за праћење усклађености	31
7	Проблеми при спровођењу Програма усклађености	33
7.1	Неусаглашеност оснивачког акта ОДС са важећом регулативом	33
7.1.1	Неусаглашене одредбе Одлуке о оснивању Оператора дистрибутивног система	33
7.1.2	Активности на отклањању неусаглашености оснивачког акта ОДС	34
7.1.2.1	Доношење Оснивачког акта ОДС 2016. године	34
7.1.2.2	Доношење Оснивачког акта ОДС 2019. године	34
7.1.3	Измена Статута Оснивача 2019. године	35
7.2	Поступак Комисије за заштиту конкуренције против ОДС	36
7.2.1	Пресуда Управног суда којом се поништава решење КЗК	36
7.2.2	Предлог за прекид поступка од стране ОДС	36
7.2.3	Закључак КЗК којим се прекида поступак испитивања повреде конкуренције	36
7.2.4	Активности на спровођењу мера из Закључка КЗК	37
7.2.5	Повраћај новчаних средстава уплаћених на рачун Буџета по основу Решења КЗК	37
8	Закључци извештаја за 2019. годину	38
8.1	Испуњеност услова за обављање делатности оператора дистрибутивног система у 2019. години ..	38
8.2	Остварено раздвајање Оператора дистрибутивног система у 2019. години	40
8.3	Реализовање финансијских односа ОДС и Оснивача у 2019. години	40
8.4	Активности на спровођењу Програма усклађености у 2019. години	41
8.5	Проблеми при спровођењу Програма усклађености	42
8.6	Оцена потребе за изменом Програма усклађености	42
8.7	Табеларни преглед закључака извештаја за 2019. годину	43
8.8	Сумарна оцена извештаја за 2019. годину	44

1 Увод

Израда и објављивање годишњег извештаја о спровођењу Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања је обавеза Оператора дистрибутивног система проистекла из процеса усклађивања домаћег регулаторног оквира са регулаторним оквиром Европске уније и њеним правним тековинама, као и са потврђеним међународним уговорима чији је потписник Република Србија у циљу повећања нивоа транспарентности, заштите конкуренције и недискриминаторног понашања.

1.1 Основ за израду извештаја

Обавезу израде извештаја и његове обавезне елементе прописују Закон о енергетици и документи проистекли из захтева појединих одредби Закона који се тичу независности оператора дистрибутивног система и његовог недискриминаторног поступања на тржишту електричне енергије.

– **Закон о енергетици Републике Србије**

Закон о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/14 и 95/18 – др. закон), у даљем тексту Закон, у члану 132. дефинише успостављање функције за спречавање дискриминаторног понашања оператора дистрибутивног система који је део вертикално интегрисаног предузећа. Став 7. поменутог члана налаже Лицу одговорном за праћење усклађености оператора дистрибутивног система да је у обавези да припрема годишње извештаје о спровођењу Програма усклађености и доставља их Агенцији за енергетику ради давања сагласности. У ставу 9. истог члана набрајају се обавезни елементи и теме које извештај мора да садржи и обради.

Члан 136. став 1. тачка 7) Закона обавезује оператора дистрибутивног система електричне енергије да донесе Програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања и сачини годишњи извештај из члана 132.

– **Програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања**

На основу члана 136. став 1. тачка 7) Закона, ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд је донео Програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања, број: 156010/2-16 од 07.06.2016. године, у даљем тексту Програм усклађености. За донети Програм усклађености ОДС је добио прописану сагласност Савета АЕРС број: 347/2016-Д-03/1 од 10.06.2016. године.

Тачка 29. став 1. Програма усклађености обавезује Лице одговорно за праћење усклађености оператора дистрибутивног система да сачини годишњи извештај о мерама предузетим за остваривање овог програма и да га достави Агенцији за енергетику.

– **Одлука о именовању Лица одговорног за праћење усклађености**

Овим документом, поред самог именовања Лица задуженог за праћење спровођења Програма усклађености и извештавања у вези са тим, дефинишу се права овог Лица којима му се обезбеђује приступ свим потребним информација и независност у раду. Одлука таксативно и прецизно набраја обавезе Лица одговорног за праћење усклађености, међу којима је и сачињавање годишњег извештаја о спровођењу Програма усклађености.

1.2 Оквир и концепт извештаја

Оквир извештаја представљају захтеви и принципи садржани у Програму усклађености и обавезе које проистичу из Одлуке о именовању Лица одговорног за праћење усклађености, а укључује и захтеве садржане у члановима 131. до 133. Закона о енергетици. Извештај се израђује за посматрани период, односно календарску годину. Концепт извештаја је да разматра активности и обрађује теме које су битне са аспекта спровођења Програма усклађености. При томе Лице

одговорно за праћење усклађености не оцењује квалитет, успешност или сврсисходност посматраних активности, већ се бави њиховом усклађеношћу са Програмом усклађености и законским одредбама које се тичу раздвајања Оператора дистрибутивног система и његовог независног одлучивања и деловања на тржишту електричне енергије у тој функцији.

Закон у члану 132. став 9. прецизира четири елемента које годишњи извештај треба да садржи:

- Информације о свим комерцијалним и финансијским односима ОДС и Оснивача;
- Информације о ограничењима за успешно спровођење Програма усклађености;
- Предлог мера и препорука у циљу ефикаснијег спровођења Програма усклађености;
- По указаној потреби, предлог измена и допуна Програма усклађености.

1.3 Коришћени документи

Област праћења усклађености рада оператора дистрибутивног система који је део вертикално интегрисаног предузећа није до детаља прецизирана Законом о енергетици, већ је у њему дат оквир уз одређивање неколико већ наведених елемената које извештај треба да садржи. Ни директива 2009/72/ЕС, са којом је усклађен важећи Закон о енергетици, није превише прецизна и одређена у овој области, тако да је издат документ са њеним тумачењем у области раздвајања мрежних оператора (електричне енергије и гаса), начина доношења и праћења програма усклађености.

При изради Годишњег извештаја, као извор информација о начину праћења спровођења Програма усклађености и извештавању у вези са тим, коришћени су следећи документи:

- **Commission staff working paper (Interpretative note on Directive 2009/72/EC concerning common rules for the internal market in electricity and Directive 2009/73/EC concerning common rules for the internal market in natural gas): The Unbundling Regime¹**

Документ је издат 22.01.2010. године од стране Европске Комисије. Садржи тумачење чланова наведених директива који се односе на раздвајање оператора преносних система и оператора дистрибутивних система у области електричне енергије и гаса.

- **Unbundling of Distribution System Operators – Guide and requirements for practical implementation²**

Овај документ је 29.10.2015. године на адресу ОДС „ЕПС Дистрибуција“ послао Јанез Копач, Директор Секретаријата Енергетске заједнице, као материјал уз писмо које је упутио Директору Богдану Лабану. Смернице и захтеви описани у документу на поједностављен и разумљив начин појашњавају процес раздвајања оператора дистрибутивног система и праћење спровођења програма усклађености. Веома користан део документа је контролна листа за функционално раздвајање.

- **Final Report on Technical assistance to efficiently implement, monitor, and report the functional unbundling of network operators³**

Студија је финансирана средствима Western Balkan 6 иницијативе, а рађена је у оквиру ECDSO-E платформе Секретаријата Енергетске заједнице уз ангажовање екстерних консултаната. Документ је усвојен у јуну 2019. године. Садржи детаљне смернице за спровођење процеса раздвајања оператора дистрибутивног система, успостављање функције за праћење усклађености, спровођење програма усклађености и извештавање о спровођењу програма усклађености.

- **SRPS ISO 19600 Системи менаџмента за усклађивање - Смернице**

Међународна верзија стандарда је усвојена 2014. године, а као српски стандард важи од 27.03.2019. године. Стандард се бави организацијом управљања усклађеношћу на нивоу

¹ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2010_01_21_the_unbundling_regime.pdf

² <https://www.aers.rs/FILES/MedjunarodniPropisilSporazumi/2016-01-29%20unbundling%20of%20distribution%20system%20operators.pdf>

³ https://energy-community.org/dam/jcr:5deb701c-7147-4696-b922-e87257dcbfea/WB6_TA_EXERGIA_062019.pdf

компаније у општем случају, није везано конкретно за неку делатност, па ни за операторе дистрибутивног система, али пружа драгоцене информације из ове области.

- **“Challenges for a compliance officer in the liberalized EU energy market: A case study on the Greek gas transmission system operator”, Amoiralis E.I, Andriosopoulos K. D, (2017)**

Овај рад анализира позицију Лица одговорног за праћење усклађености у условима које одређује регулатива тзв. "трећег енергетског пакета", са којим је усклађен и важећи Закон о енергетици. Садржи одличан преглед улоге, задатака и обавеза Лица одговорног за праћење усклађености. Поред тога преноси искуства о раздвајању делатности и независности енергетског субјекта.

- **Годишњи извештаји Оператора дистрибутивних система који су доступни на интернету**

Оператори дистрибутивног система у Европи, који су део вертикално интегрисаног предузећа у обавези су да на интернет страни компаније објаве Програм усклађености и годишње извештаје о спровођењу Програма. Различита величина оператора дистрибутивних система и различити међусобни пословни односи са оснивачима чине да се и програми усклађености и начини извештавања у великој мери разликују. У сваком случају корисно је упознати се са другачијим искуствима и начинима рада.

Наведени документи нису коришћени као извор за цитирање, већ су помогли да се извештај уобличи у складу са најбољом праксом везаном за област спровођења Програма усклађености.

2 Основни подаци о Оператору дистрибутивног система и Оснивачу

У овом делу су изнете основне информације о Оператору дистрибутивног система и о Оснивачу као привредним, економским и енергетским субјектима, које су потребне да би се сагледали њихови међусобни односи са становишта примене Програма усклађености као и остале законске регулативе која се тиче раздвајања енергетских делатности и независног деловања ОДС на тржишту електричне енергије

2.1 Подаци о Оператору дистрибутивног система

Привредно друштво за дистрибуцију електричне енергије „Електродистрибуција Београд“, д.о.о. Београд је наследник јавног предузећа основаног Одлуком о оснивању јавних предузећа за дистрибуцију електричне енергије коју је донео Привремени Управни одбор Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд (број 42/3-5 од 20.12.1991.), а које је променило правну форму на основу Одлуке о измени те Одлуке (број 5914/9 од 23.11.2005.) и које је Одлуком о изменама и допунама Одлуке о оснивању (број 546/19-12 од 31.01.2012.), извршило усклађивање са Законом о привредним друштвима.

Одлука о оснивању ПД за дистрибуцију електричне енергије „Електродистрибуција Београд“ д.о.о. Београд – Пречишћен текст (број 9110-02-28-15 од 16.01.2015.) важила је до Одлуке о статусној промени припајања донете 25.05.2015. којом су друштву стицаоцу, ПД „Електродистрибуција Београд“, д.о.о. Београд (број 9110-01-466-15 од 25.05.2015.), припојена друштва преносиоци: ПД „Електровојводина“ д.о.о. Нови Сад (број 1.10-5662/1 од 25.05.2015.), ПД „Електросрбија“ д.о.о. Краљево (број 05-10202 од 25.05.2015.), ПД „Југоисток“ д.о.о. Ниш (број 763/22-2 од 25.05.2015.) и ПД „Центар“ д.о.о. Крагујевац (број 1-7942 од 25.05.2015.). Тада је донета Одлука о изменама и допунама одлуке о оснивању Привредног друштва за дистрибуцију електричне енергије „Електродистрибуција Београд“ д.о.о. Београд (број 9110-01-467-15 од 25.05.2015.). Овом одлуком привредном друштву је промењен назив у Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, што је ступило на снагу даном регистрације статусне промене. Уговор о статусној промени је закључен 01.06.2015., уговор су потписали заступници друштва стицаоца и друштва преносиоца. Пре регистрације статусне промене припајања, која се десила 01.07.2015., сачињен је пречишћен текст Одлуке о оснивању Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд (број 9110-02-592-15 од 25.06.2015.).

Приликом доношења Одлуке о статусној промени издвајања са припајањем, којом је предвиђено да део имовине и запослених пређе из Оператора дистрибутивног система у контролно друштво, донета је Одлука о изменама и допунама Одлуке о оснивању Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд – Пречишћен текст (број 08.01.–9000-252638/3-15 од 23.11.2015.). Пре регистрације статусне промене издвајања са припајањем 04.01.2016. сачињен је пречишћен текст Одлуке о оснивању Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд (број 08.01.-9110-308571/1-15 од 09.12.2015.).

На наведене одлуке надлежних органа ЈП Електропривреда Србије, за које је то прописано, Влада Републике Србије је дала одговарајуће сагласности.

2.2 Подаци о Оснивачу

Оснивач ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд је Јавно предузеће „Електропривреда Србије“, Београд (Стари Град), Царице Милице 2, матични број 20053658, као правни следбеник Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд, Царице Милице 2, матични број 07033591 сагласно одредби члана 33. став 1. Одлуке о оснивању Јавног предузећа за производњу, дистрибуцију и трговину електричном енергијом 05 број 023-396/2005-1 („Службени гласник РС“, број 12/05).

Република Србија је оснивач и једини власник капитала Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд.

До 01.06.2016. Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ било је оснивач и једини члан Привредног друштва за снабдевање електричном енергијом крајњих купаца „ЕПС Снабдевање“ д.о.о. Београд, матични број 20924195. Статусном променом припајања, Привредно друштво „ЕПС Снабдевање“ је припојено Оснивачу као огранак „ЕПС Снабдевање“.

Јавно предузеће „Електропривреда Србије“, Београд поседује следеће лиценце за обављање енергетских делатности, из области електричне енергије, издате од стране Агенције за енергетику Републике Србије:

Број и датум издавања	Енергетска делатност	Број и датум решења	Време важења (год.)
0171/15-ЛЕ-СН од 23/12/2015	Снабдевање електричном енергијом	312-137/2015-Л-И од 23/12/2015	10
0253/16-ЛЕ-СН од 25/08/2016	Снабдевање електричном енергијом (лиценца за јавно снабдевање до избора гарантованог снабдевача)	312-149/2016-Л-И од 25/08/2016	10
0265/17-ЛЕ-КПР од 10/02/2017	Комбинована производња електричне и топлотне енергије	312-120/2016-Л-И од 10/02/2017	30
0266/17-ЛЕ-ПР од 10/02/2017	Производња електричне енергије	312-119/2016-Л-И од 10/02/2017	30

Све наведене делатности су Законом о енергетици, члан 16. став 2 – сврстане у делатности које се обављају у складу са тржишним принципима.

2.3 Међусобни односи Оператора дистрибутивног система и Оснивача

Да би примена Програма усклађености могла да се исправно сагледа, потребно је да се утврде међусобни односи Оснивача и Оператора дистрибутивног система, који су дефинисани различитим законима (или подзаконским актима), а могу имати утицај на самостално, недискриминаторно и транспарентно поступање Оператора дистрибутивног система.

У смислу Закона о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/14), члан 2. став 1. тачка 9), Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ је вертикално интегрисано предузеће, које као оснивач и контролно друштво Оператора дистрибутивног система електричне енергије обавља енергетске делатности снабдевање електричном енергијом и производња електричне енергије.

Енергетске делатности, из области електричне енергије, које обавља Оснивач - ЈП ЕПС су Законом о енергетици, члан 16. став 2 – сврстане у делатности које се обављају у складу са тржишним принципима. Енергетска делатност коју обавља Оператор дистрибутивног система је Законом о енергетици, члан 16. став 3 – сврстана у делатност од општег интереса.

У смислу Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС“, број 36/11, 99/11, 83/14 – др. закон и 05/15), члан 62. став 2., Оснивач – Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ Београд и зависно друштво – Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, сматрају се повезаним лицима.

У смислу Закона о јавним набавкама друштвима („Службени гласник РС“, број 124/12, 14/15 и 68/15), члан 2. став 1. тачка 2), Оснивач – Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ Београд и зависно друштво – Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд имају статус наручиоца.

У смислу Закона о заштити конкуренције („Службени гласник РС“, број 51/09 и 95/13), члан 5. став 1. и став 2. тачка 1), Оснивач – Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ Београд и зависно

друштво – Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд се сматрају за повезане учеснике на тржишту.

ЗАКОН ЗА ОБЛАСТ:	ЈП ЕПС	ОДС
<i>Енергетика</i>	Вертикално интегрисано предузеће	
	Контролно друштво	Зависно друштво капитала
	Тржишне делатности	Делатност од општег интереса
<i>Привредна друштва</i>	Повезана лица	
<i>Јавне набавке</i>	Наручилац	Наручилац
<i>Заштита конкуренције</i>	Повезани учесници на тржишту	

3 Услови за обављање делатности Оператора дистрибутивног система

С обзиром да се Оператор дистрибутивног система оснива ради бављења енергетском делатношћу дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом, која је сврстана у делатност од општег интереса, неопходно је да испуни низ услова везаних за примену важеће законске регулативе и начине поступања на тржишту електричне енергије

3.1 Регистрација Оператора дистрибутивног система

Решењем Агенције за привредне Регистре Београд, број БД 57192/2015 од 01.07.2015. спроведена је промена пословног имена из Привредно друштво за дистрибуцију електричне енергије „Електродистрибуција Београд“ д.о.о. Београд у Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд.

Привредно друштво Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“, д.о.о. Београд је уписано у Регистар привредних субјеката под матичним бројем 07005466.

Пословно име Друштва је: Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“, д.о.о. Београд.

Скраћено пословно име Друштва је: „ЕПС Дистрибуција“, д.о.о. Београд.

Превод пословног имена на енглески језик је: Distribution System Operator „EPS Distribution“, Ltd, Belgrade.

Претежна делатност Друштва је енергетска делатност дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом – шифра делатности: 35.13 Дистрибуција електричне енергије. Ова делатност је Законом о енергетици, члан 16. став 3 – сврстана у делатност од општег интереса.

Поред претежне делатности, Друштво је регистровано и за обављање других делатности и то: 42.22 Изградња електричних и телекомуникационих водова; 43.21 Постављање електричних инсталација; 43.29 Остали инсталациони радови у грађевинарству; 43.99 Остали непоменути специфични радови; 49.41 Друмски превоз терета; 55.20 Одмаралишта и слични објекти за краћи боравак; 56.29 Остале услуге припремања и послуживања хране; 61.10 Кабловске телекомуникације; 61.20 Бежичне телекомуникације; 61.30 Сателитске телекомуникације; 61.90 Остале телекомуникационе делатности; 62.01 Рачунарско програмирање; 62.03 Управљање рачунарском опремом; 63.11 Обрада података, хостинг и сл.; 71.12 Инжењерске делатности и техничко саветовање; 71.20 Техничко испитивање и анализе. Ниједна од ових делатности није енергетска делатност у смислу Закона о енергетици.

3.2 Обављање делатности од општег интереса

Члан 408 Закона прописује да ће се енергетске делатности из члана 16. став 3. Закона обављати као делатности од општег интереса до усклађивања закона којима се уређује положај јавних предузећа и обављање делатности од општег интереса, у складу са обавезама Републике Србије преузетим потврђеним међународним споразумима.

Како ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд тренутно не поседује лиценцу за обављање енергетске делатности због које је основан, законска регулатива доводи у питање обављање ове делатности од стране овог енергетског субјекта.

Влада Републике Србије је Закључком П 05 Број: 00-352/2019 од 23.09.2019. године прихватила Извештај о потреби да Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд настави да обавља делатност од општег интереса дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом, у складу са Законом о енергетици до прибављања лиценце за обављање ове делатности. Извештај је предложило Министарство рударства и енергетике.

Због потребе да се побољша и употпуни текст Закључка од 23.09.2019. године, Влада Републике Србије је Закључком П 05 Број: 00-436/2019 од 07.11.2019. године прихватила *Кориговани Извештај о потреби да Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд настави да обавља делатност од општег интереса дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом, у складу са Законом о енергетици до прибављања лиценце за обављање ове делатности.*

3.3 Својина на дистрибутивној електроенергетској мрежи

Члан 409. став 1. тачка 2) Закона о енергетици налаже да се даном ступања на снагу овог закона успоставља својина зависних привредних друштава Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, оператора дистрибутивног система: ПД „Електродистрибуција – Београд“, ПД „Електровојводина“ Нови Сад, ПД „Центар“ Крагујевац“, ПД „Југоисток“ Ниш и ПД „Електросрбија“ Краљево на дистрибутивној електроенергетској мрежи из члана 128. став 2. Закона, која је на дан ступања на снагу Закона у својини Републике Србије, а коју користе наведена зависна привредна друштва.

Како је статусном променом од 01.07.2015. дошло до спајања наведених привредних друштава и оснивања Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, тиме је ово привредно друштво стекло право на упис права својине на непокретностима-објектима електроенергетске мреже из члана 409. став 1. Закона.

3.4 Лиценца за обављање енергетске делатности

На основу члана 130. Закона, Оператор дистрибутивног система одређује се издавањем лиценце, након што испуни услове из чланова 131., 132. и 133. Закона о енергетици и услове за издавање лиценце, у складу са овим Законом и Правилником о лиценци за обављање енергетске делатности и сертификацији („Службени гласник РС“ број 87/15).

Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд од 02. октобра 2016. године не поседује лиценцу за обављање енергетске делатности дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом, у смислу Закона о енергетици.

Поред правно-формалних, рад без лиценце носи и економске консеквенце, јер се због тога зарачунава акциза приликом фактурисања електричне енергије за надокнаду губитака и сопствену потрошњу, што не би био случај да Оператор дистрибутивног система поседује лиценцу.

Закључак Владе Републике Србије П 05 Број: 00-436/2019 од 07.11.2019. године, наведен у трећем пасусу тачке 3.2. овог извештаја, садржи одредбе које дају простор Оператору дистрибутивног система да се ублаже економске консеквенце које проистичу из чињенице да не поседује лиценцу. Овим закључком Оператор дистрибутивног система није ослобођен обавезе прибављања лиценце.

3.5 Правила о раду дистрибутивног система електричне енергије

Обавеза Оператора дистрибутивног система да донесе правила о раду дистрибутивног система проистиче из члана 136. став 1. тачка 1) Закона о енергетици, док се у члану 139. став 1. дефинише шта се уређује правилима о раду, а у ставу 2. истог члана доношење правила се условљава сагласношћу Агенције за енергетику.

Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд је донео Правила о раду дистрибутивног система електричне енергије, број: 180303/1-17 од 13.07.2017. Савет Агенције за енергетику је донео одлуку на својој 374. седници, број: 382/2017-Д-01 од 19.07.2017. којом се даје сагласност на достављена Правила о раду.

Директор ОДС је Одлуком број 41867/1-19 од 06.02.2019. године којом се донео Правила о изменама Правила о раду дистрибутивног система. Ова одлука је послата Агенцији за енергетику Републике Србије ради добијања прописане сагласности. Савет АЕРС је на 42. редовној седници од

01.03.2019. године донео одлуку број 382/2017-Д-01/9 којом се даје сагласност на достављена Правила о изменама Правила о раду дистрибутивног система.

3.6 Организациона целина за приговоре и притужбе

У члану 16. тачком 4.1. Правилника о организацији и систематизацији послова радних места у Оператору дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд (број: 269737/1-15 од 30.11.2015.), у оквиру Дирекције за подршку тржишту и смањивање губитака успоставља се Служба за приговоре и притужбе корисника. Процедура за поступање по приговорима корисника, под ознаком ПР-ПОТ-04, усвојена је 31.10.2016. године.

Надзорно одбор ЈП ЕПС у функцији скупштине ОДС је у поступку ванседничног изјашњавања 13.09.2019. године донео одлуку број 285276/4 којом се даје претходна сагласност на Правилник о изменама и допунама Правилника о организацији и систематизацији послова радних места у ОДС. На основу ове одлуке, Директор ОДС је донео наведени Правилник број 285276/6-19 од 25.09.2019. године у којем је Служба за приговоре и притужбе корисника организационо стављена у надлежност Директора ОДС.

Овим је испуњен услов прописан чланом 136. став 1. тачка 39) Закона о енергетици, као и услов из тачке 12. Програма усклађености.

3.7 Одлуке о ценама услуга

Програм усклађености тачком 4. став 2. утврђује да Оператор дистрибутивног система самостално од Оснивача доноси цене услуга које су у његовој надлежности. Овај захтев је спроведен у пракси.

3.7.1 Одлука о цени приступа дистрибутивном систему

Цена приступа систему за дистрибуцију електричне енергије је, чланом 88. став 2. тачка 2) Закона о енергетици одређена као регулисана цена. Оператор дистрибутивног система је дужан да, по усвајању и добијању сагласности од Агенције, одлуку о цени објави у „Службеном гласнику Републике Србије“. Доношење одлуке о цени за приступ дистрибутивном систему од стране Оператора дистрибутивног система, је обавеза дефинисана чланом 136. став 1. тачка 18) Закона о енергетици.

„ЕПС Дистрибуција“ је донела Одлуку о цени приступа систему за дистрибуцију електричне енергије број 171623/10-19 од 30.10.2019. године, која је достављена Агенцији за енергетику ради добијања сагласности. Агенција је Одлуком о давању сагласности на Одлуку о цени приступа систему за дистрибуцију електричне енергије, број 628/2019-Д-02/1 од 31.10.2019. године одобрила усвојене цене и оне се примењују од 08.11.2019. године.

3.7.2 Одлука о висини трошкова прикључења на дистрибутивни систем

Обавеза Оператора дистрибутивног система, да донесе и објави цене прикључења, у складу са Методологијом за одређивање трошкова прикључења на систем за пренос и дистрибуцију електричне енергије, („Сл. гласник РС“, бр. 109/15) коју је прописала Агенција, је предвиђена чланом 136. став 1. тачка 19) Закона о енергетици.

Оператор дистрибутивног система је донео Одлуку о висини трошкова прикључења ОДС на систем за дистрибуцију електричне енергије под бројем 05.000.-08.01.-168618/1-16 од 21.06.2016. године.

3.7.3 Одлука о ценама нестандартних услуга

Доношење акта о ценама нестандартних услуга од стране Оператора дистрибутивног система, на који сагласност даје Агенција, је обавеза прописана чланом 136. став 1. тачка 40) Закона о енергетици.

Одлука о утврђивању цена нестандартних услуга је донета 28.12.2018. године под бројем 386111/1-18. Савет Агенције за енергетику је на седници одржаној 25.01.2019. године дао сагласност, број 7/2019-Д-02/1, на одлуку о ценама нестандартних услуга коју је донео оператор дистрибутивног система, „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд.

3.8 План преузимања мерних уређаја и опреме

Савет Агенције за енергетику Републике Србије је на седници одржаној 22.8.2019. године донео Одлуку број: 364/2019-Д-И/1 којом се даје сагласности на План преузимања мерних уређаја, мерно разводних ормана, односно прикључних водова, инсталација и опреме у мерно разводном орману и других уређаја у објектима постојећих купаца, односно произвођача на дистрибутивном систему за период 2019-2020. године, који је на основу члана 136. став 1. тачка 11 у вези са ставом 2 истог члана Закона о енергетици донео Оператор дистрибутивног система под бројем 272257/1-19 од 29.09.2019. године.

Овим је испуњен захтев из тачке 4. став 2. Програма усклађености.

3.9 Услови за спровођење Програма усклађености

Доношење и спровођење Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања је обавеза Оператора дистрибутивног система који је део вертикално интегрисаног предузећа, какав је случај „ЕПС Дистрибуција“ у оквиру Јавног предузећа „Електропривреда Србије“. Закон о енергетици у члану 132. поставља оквир и смернице везане за Програм усклађености, његов садржај и спровођење, одређујући улоге Оператора дистрибутивног система и Агенције за енергетику у тој области. Такође се одређује обавеза именовања Лица одговорног за праћење и описују услови за његово именовање, као и дужност израде годишњих извештаја о спровођењу Програма усклађености.

3.9.1 Програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања

Оператор дистрибутивног система донео је Програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања (број 156010/2-16 од 07.06.2016.) сагласно члану 136. став 1. тачка 7) Закона, на који је добио сагласност Савета Агенције за енергетику Републике Србије, који је на својој 339. седници, одржаној 10.06.2016. године, донео одлуку којом се даје сагласност на достављени Програм усклађености.

3.9.2 Лице одговорно за праћење усклађености

Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд је доставио Агенцији за енергетику Републике Србије на претходну сагласност предлог (број 156010/3-16 од 07.06.2016.) предлог за именовање Лица одговорног за праћење усклађености Оператора дистрибутивног система у складу са чланом 132. став 3. Закона.

Директор Оператора дистрибутивног система је, у оквиру своје надлежности а по прибављеној сагласности Агенције за енергетику Републике Србије (број 348/2016-Д-03 од 10.06.2016.), одлуком број 156010/8-2016 од 25.07.2016. именовао Андрију Вукашиновића, дипломираног инжењера електротехнике, за Лице одговорно за праћење усклађености Оператора дистрибутивног система у складу са чланом 132. став 2. Закона о енергетици.

3.9.3 Независност у раду Лица одговорног за праћење усклађености

У домену свог рада на праћењу спровођења Програма усклађености Лице одговорно за праћење усклађености је независно и самостално у смислу Закона, како у односу на послодавца тако и у односу на Оснивача, као и у односу на све заинтересоване стране. У погледу радно-правног аспекта,

рад Лица одговорног за праћење усклађености је у домену Директора ОДС, при чему му Закон гарантује статус истоветан оном који има синдикални руководиоцац.

3.9.4 Годишњи извештаји о спровођењу Програма усклађености

Сагласно члану 136. став 1. тачка 7) Закона, Лице одговорно за праћење усклађености израђује Годишње извештаје о спровођењу Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања, прописане чланом 132. став 7. Закона.

4 Раздвајање Оператора дистрибутивног система

Закон о енергетици у члану 131. став 1. прописује да оператор дистрибутивног система који је део вертикално интегрисаног предузећа мора бити независан у смислу правне форме, организације и одлучивања од других делатности које нису повезане са делатношћу дистрибуције електричне енергије. Испуњеношћу услова из чланова 131., 132. и 133. Закона, условљава се издавање лиценце оператору дистрибутивног система.

Независност оператора дистрибутивног система не утиче на право матичног вертикално интегрисаног предузећа да спроводи механизме координације којима се осигурава управљачки и финансијски надзор у погледу приноса на ангажована средства и инвестиције оператора дистрибутивног система, као и да одобрава годишњи и финансијски план и поставља или одређује границе задужености.

4.1 Правно раздвајање

Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, који је део вертикално интегрисаног предузећа независан је у смислу правне форме и организације од других делатности које нису повезане са делатношћу дистрибуције електричне енергије, а које се обављају у контролном друштву – Оснивачу – Јавном предузећу „Електропривреда Србије“ Београд. Ово је описано у тачкама 2.1. и 2.2. овог извештаја. Овај услов је у потпуности испуњен.

4.2 Функционално раздвајање

Функционално раздвајање Оператора дистрибутивног система представља испуњење скупа захтева проистеклих из одредби чланова 131. и 133. Закона о енергетици, којима се обезбеђује независност у одлучивању и деловању у односу на вертикално интегрисано предузеће и праћење остварене независности. Ови захтеви су везани за раздвојеност и независност управе, опремљеност и оспособљеност за самостално деловање, као и за одвојени идентитет у комуникацији и брендирању.

4.2.1 Раздвајање управе

Закон о енергетици у члану 131 став 3. тачка 1) налаже да лица која су одговорна за управљање Оператором дистрибутивног система не могу учествовати у органима управљања вертикално интегрисаног предузећа, у којима су директно или индиректно одговорна за делатност производње, преноса или снабдевања електричном енергијом.

На основу члана 198. Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС“, број 36/11, 99/11, 83/14 – др. Закон, 05/15, 44/18 и 95/18) органи друштва са једнодомним управљањем су: скупштина и директор. Члан 15. Закона о јавним предузећима („Службени гласник РС“, број 15/16) као органе јавног предузећа предвиђа: надзорни одбор и директора. Како је важећим оснивачким актом одређено да Надзорни одбор Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ Београд обавља и функцију Скупштине Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд – констатује се да овај захтев није испуњен, односно управа ОДС система није раздвојена од управе Оснивача, јер су иста лица одговорна за управљање и Оператором дистрибутивног система и Оснивачем, који се бави делатностима производње и снабдевања електричном енергијом.

Да би овај захтев био испуњен, потребно је одредбе Оснивачког акта Оператора дистрибутивног система ускладити са одредбама Закона о енергетици, Закона о јавним предузећима и Закона о привредним друштвима узимајући у обзир: економски субјективитет зависног привредног друштва, обавезу да оно делује независно на тржишту електричне енергије и право Оснивача да спроводи механизме координације којима се осигурава управљачки и финансијски надзор у погледу приноса на ангажована средства и инвестиције друштва чији је оснивач.

4.2.2 Предузимање мера које омогућавају стручно поступање

Следећи захтев, дефинисан чланом 131. став 3. тачка 2) Закона, се односи на предузимање мера које ће осигурати да лица одговорна за управљање Оператором дистрибутивног система поступају стручно, како би се обезбедила њихова независност у раду. Ово претпоставља предузимање одговарајућих мера како би се осигурало да се професионални интереси лица одговорних за управљање Оператором дистрибутивног система узму у обзир на начин који обезбеђује да они буду способни да делују независно.

Послодавац је поред акта којим се систематизују послови, са представницима синдиката установио „Методологију за вредновање радних места“, која аналитички процењује послове путем система вредновања коефицијентом, што представља једну од метода која се примењује у области организације рада. Циљ је да се на што је могуће правилнији и објективнији начин, утврде полазне вредности за све послове, као и њихови међусобни односи и то према вредности послова, односно тежини, без обзира на то који запослени су на извршавању послова ангажовани. Вредност послова утврђује се применом јединствених критеријума и захтева, који су карактеристични за све послове, без обзира на то да ли се послови на њима обављају претежно умним, или претежно физичким радом. Може се сматрати да је установљен систем вредновања рада који запосленима на поједином радном месту гарантује једнакост и исти третман без обзира у ком делу компаније раде.

Представници пословодства, као и сви запослени су у могућности да присуствују обукама и саветовањима која се у зависности од ситуације и теме, организују унутар компаније или екстерно од стране струковних удружења (техничких, економских, правних, ИКТ и других струка).

Може се сматрати да је овај захтев испуњен.

4.2.3 Независност у доношењу одлука

Захтев да Оператор дистрибутивног система доноси одлуке, независно од вертикално интегрисаног предузећа, по питању средстава потребних за погон, одржавање и развој мреже, прописан чланом 131. став 3. тачка 3) Закона, је неодвојив од захтева за раздвајање управе.

Иако менаџмент Оператора дистрибутивног система самостално припрема планове за погон, одржавање и развој мреже, из чега проистиче финансијски план везан за потребна средства, чињеница да формалну одлуку томе доноси Надзорни одбор Оснивача у функцији Скупштине Оператора дистрибутивног система, условљава да се овај захтев не може сматрати испуњеним. Решење за ову неусклађеност је у измени оснивачког акта, као што је описано у тачки 4.2.1. овог извештаја.

4.2.4 Самосталност у текућем пословању

Да би се сматрао независним, захтев, проистекао из члана 131. став 3. тачка 4) Закона, је да Оператор дистрибутивног система самостално доноси одлуке о текућем пословању, односно одлуке о изградњи или унапређењу дистрибутивне мреже ако су у оквирима одобреног финансијског плана. Формално, на основу претходно наведеног, овај захтев није испуњен. Чињеница је да нема назнака да се Оснивач превише директно укључује у одлучивање о текућим активностима Оператора дистрибутивног система иако постоје случајеви да се то дешава. Свакако је неопходно да се пословање Оператора уреди Одлуком о оснивању која ће уважити све принципе прописане Законом о енергетици.

4.2.5 Располагање неопходним ресурсима за независно обављање делатности

Неопходно је да, у циљу независности при доношења одлука из става 3. тачка 3) члана 131. Закона о енергетици, Оператор дистрибутивног система има одговарајуће кадровске, техничке, материјалне и финансијске ресурсе – што је захтев дефинисан у ставу 4. члана 131. Закона.

Оператор дистрибутивног система има организациону структуру која је предвиђена да омогући да организује послове које су му Законом о енергетици поверени и за које је одговоран. Међутим у појединим срединама нема довољно извршилаца да би та структура ефикасно деловала. Статусном променом издвајања са припајањем, од 04.01.2016. године већи део имовине (изузимајући дистрибутивну мрежу) и запослених у оквиру заједничких функција и техничких услуга, који је прешао код Оснивача, на основу уговора о пружању услуга обавља послове који су се раније обављали директно од стране Оператора дистрибутивног система.

Чињеница да је администрирање пословног информационог система Оператора дистрибутивног система у потпуној надлежности Оснивача, захтева да се детаљније анализирају последице ове ситуације по независност у обављању регулисане енергетске делатности.

Може се констатовати да је овај захтев испуњен што се тиче основне делатности, међутим ситуација везана за одржавање и управљање информационом системом се не уклапа у ову констатацију.

4.2.6 Одвојени идентитет у комуникацији и брендирању

Закон о енергетици, у члану 133. став 2. захтева да Оператор дистрибутивног система који је део вертикално интегрисаног предузећа у својим комуникацијама и својим пословним именом мора да направи разлику у погледу свог идентитета у односу на енергетски субјект који се бави снабдевањем електричном енергијом у истом вертикално интегрисаном предузећу.

Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд у свом називу садржи скраћеницу назива Оснивача – ЕПС. Постоји низ примера у земљама Европске уније у којима оператори дистрибутивног система у свом називу садржи скраћеницу назива оснивача (E.ON, EVN, ESB, ČEZ, НЕР, ...). Са друге стране једна од највећих европских електропривреда EDF (Électricité de France) свом зависном друштву које је оператор дистрибутивног система у Француској дала је назив ENEDIS, које ни на који начин не сугерише повезаност са оснивачем

Обавеза која проистиче из члана 5. став 4. важећег оснивачког акта, да Оператор дистрибутивног система у свом меморандуму и другим пословним документима истиче и ознаку Електропривреда Србије чини да се овај захтев не може сматрати испуњеним.

4.2.7 Забрана међусобног субвенционисања

Закон о енергетици у члану 133. став 3. захтева да унутар вертикално интегрисаног предузећа није дозвољено међусобно субвенционисање субјеката који се баве различитим енергетским и неенергетским делатностима, ради омогућавања конкуренције и избегавања дискриминације корисника или група корисника система.

С обзиром да су међусобни финансијски и уговорни односи Оснивача и Оператора дистрибутивног система веома комплексни и испреплетени, веома тешко је утврдити да ли између њих постоји међусобно субвенционисање. На основу расположивих података, прикупљених за потребе овог извештаја, није се могло закључити да постоји међусобно субвенционисања између Оснивача и Оператора дистрибутивног система.

4.3 Раздвајање рачуноводства

„ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд саставља, шаље на ревизију и објављује своје финансијске извештаје у складу са важећом регулативом. У Оператору дистрибутивног система се обавља само једна енергетска делатност па не постоји потреба да се врши раздвајање финансијских извештаја по енергетским делатностима. У финансијским извештајима се поштују међународни рачуноводствени стандарди (IAS) и међународни стандарди финансијског извештавања (IFRS) који се односе на обелодањивање повезаних страна.

Захтев за раздвајање рачуноводства је испуњен.

5 Уговорни и финансијски односи Оснивача и ОДС

Реализација Програма реорганизације Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ Београд, која је прихваћена Закључком Владе Републике Србије 05 Број: 023-15149/2014 од 27.11.2014., поставила је Оператора дистрибутивног система и Оснивача у комплексан пословни однос што се тиче спровођења одредби Програма усклађености. Оснивач, као контролно друштво у вертикално интегрисаном предузећу, у више међусобних односа са Оператором дистрибутивног система, појављује се као извршилац услуга или снабдевач електричном енергијом, док је у другим случајевима корисник услуга зависног друштва, у својству корисника дистрибутивног система електричне енергије.

Са Привредним друштвом „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ Београд има следеће пословно-финансијске односе, који су успостављени на основу корпоративне политике:

- Оснивач и једини члан привредног друштва,
- Друштво стицаоц у процесу статусне промене издвајања уз припајање,
- Вршилац услуга на основу Уговора о пружању услуга (SLA),
- Закупавац свог пословног простора који користи ОДС,
- Закупац пословног простора који је у власништву ОДС,
- Зајмопримац наменске краткорочне позајмице од стране ОДС.

У својству учесника на тржишту електричне енергије, на основу лиценци за енергетске делатности, „Електропривреда Србије“ Београд, у односу на „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, има следеће улоге:

- Снабдевач електричне енергије за надокнаду губитака и сопствену потрошњу,
- Корисник дистрибутивног система као снабдевач регистрован за комерцијално снабдевање,
- Корисник дистрибутивног система као снабдевач регистрован за гарантовано снабдевање,
- Корисник дистрибутивног система као снабдевач регистрован за резервно снабдевање,
- Корисник дистрибутивног система чији су објекти за производњу електричне енергије из обновљивих извора повезани на дистрибутивни систем електричне енергије,
- Крајњи корисник дистрибутивног система чији су објекти прикључени на исти.

При успостављању међусобних уговорних и финансијских односа Оснивач је приоритет дао одредбама Закона о јавним набавкама, који наручиоцима оставља могућност да међусобно склапају уговоре без обавезе да се услуге или производи наручују путем јавне набавке. Са друге стране Закон о енергетици, када је Оператор дистрибутивног система у питању, инсистира на транспарентности, тржишним принципима и смањивању трошкова пословања.

Финансијски извештаји Оператора дистрибутивног система за 2019. годину, Биланс стања и Биланс успеха, су усклађени са међународним рачуноводственим стандардима и препорукама везаним за обелодањивањем повезаних страна, тако да се из њих може видети у којој мери Оснивач утиче на приходе и расходе, учествује у капиталу, потраживањима, кредитима и обавезама.

У оквиру члана 132. став 9. Закона налаже се да извештај о спровођењу Програма усклађености садржи и информације о свим комерцијалним и финансијским односима између вертикално интегрисаног предузећа и Оператора дистрибутивног система. Тако су у наставку побројани и описани уговори и споразуми који су, у години за коју се подноси Извештај, за последицу имали међусобни комерцијални или финансијски однос Оператора дистрибутивног система и вертикално интегрисаног предузећа.

Финансијски износи трансакција проистеклих из побројаних уговора нису изнети, прво због природе овог Извештаја, чији је акценат на недискриминаторном понашању, затим што је то предмет разматрања других институција и на крају што се већим делом могу подвести под поверљиве и

комерцијално осетљиве податке. Сви тражени уговори и финансијски подаци су стављени на располагање Лицу одговорном за праћење усклађености.

УГОВОР	ЈП ЕПС	ОДС
Статусна промена	Друштво стицаоц	Друштво преносилац
SLA уговор	Извршилац услуга	Наручилац услуга
Продаја ел. ен.	Снабдевач	Купац
Пристап систему	Корисник дистрибутивног система	Оператор дистрибутивног система
Орочени депозит	Депонент	Корисник финанс. обезбеђења
Залога	Залогодавац	Заложни поверилац
Закуп ЈП ЕПС - ОДС	Закуподавац	Закупац
Закуп ОДС - ЈП ЕПС	Закупац	Закуподавац
Наменска позајмица	Зајмопримац	Зајмодавац

5.1 Уговор о статусној промени издвајање са припајањем

Овај уговор је потписан у процесу испуњења циљева постављених Програмом реорганизације Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ Београд и његових зависних друштава, који је прихваћен Закључком Владе Републике Србије 05 Број: 023-15149/2014 од 27.11.2014.

Уговор о статусној промени издвајање са припајањем број 269966/1-15 од 01.12.2015. произвео је дејство 04.01.2016. године, када је 6656 запослених, значајан део имовине (пословни простор, одмаралишта, центри за обуку, део возила, део алата и опреме) и финансијске ефективе, одговарајућих дозвола и одобрења, затим уговора и обавеза (везаних за наведене запослене, имовину, дозволе и уговоре) прешло из Оператора дистрибутивног система – друштва преносиоца, у надлежност Оснивача – друштва стицаоца.

Иако има једнократно дејство, овај уговор трајно мења односе и начин рада – ствара услове за успостављање потпуно нових односа Оснивача и зависног друштва капитала, које се при томе бави регулисаном делатношћу од општег интереса.

<i>Предмет уговарања:</i>	Статусна промена издвајање са припајањем.
<i>Основ постојања уговора:</i>	Пословна одлука Оснивача, за коју је добијена сагласност Владе Републике Србије.
<i>Позитивни аспекти:</i>	Тежња да се оптимизују ресурси и смање трошкови.
<i>Негативни аспекти:</i>	Успостављање сложеног пословног модела и односа између Оснивача и ОДС.

5.2 Уговор о пружању услуга (SLA)

Уговор о пружању услуга (код Оператора број 327545/1-15 од 31.12.2015., а код Оснивача број 12.01.4699/1-2016 од 08.01.2016.), се надовезује на Уговор о статусној промени јер уређује начин пружања услуга Оператору дистрибутивног система од стране Оснивача, код кога је статусном променом прешло око две трећине дотадашњих запослених код Оператора дистрибутивног система. Закључење и овог уговора се позива на извршење Закључка Владе Републике Србије 05

Број: 023-15149/2014 од 27.11.2014., којим је прихваћен Програм реорганизације Јавног предузећа „Електропривреда Србије“.

Саставни део основног уговора чини седам прилога којима се дефинишу области рада у којима се пружају услуге, спецификација сваке услуге као и обавезе и одговорности за сваку од пружених услуга посебно. Области у којима Оснивач пружа услуге Оператору дистрибутивног система су:

- послови одржавања електроенергетских објеката,
- економско-финансијски и комерцијални послови,
- корпоративни послови,
- брига о корисницима,
- ИКТ услуге,
- услуге односа са јавношћу и
- услуге подршке при планирању енергетских објеката, мреже и инвестиција.

Цена услуга се одређује применом методе цене коштања увећане за уобичајену зараду. Извршилац услуге (Оснивач) обрачунава цену услуге на бази стварних трошкова насталих у вези са пружањем услуге и на тај начин формира трошковну основицу која се увећава за адекватну маржу. Маржа је, за сваку област пружања услуга понаособ, одређена уз подршку пореских консултаната коришћењем AMADEUS (Analyze MAjor Databases from EUropean Sources) базе упоредивих финансијских информација о јавним и приватним компанијама широм Европе. Уколико за извршење неке услуге Оснивач ангажује трећа лица, за ту услугу не зарачунава маржу Наручиоцу.

Уговор је закључен на неодређено време. Фактурисање се врши месечно, а Наручилац се обавезао да фактуру плати у року од 15 дана од датума пријема исте.

Став 2. уводне одредбе овог Уговора изражава тврдњу да он „не утиче на независност Наручиоца у обављању делатности дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом у питањима утврђеним законом којим се уређује област енергетике и Актима регулације“.

Програм усклађености у тачки 5. став 4. оставља могућност да ОДС може са Оснивачем да склопи уговор ради обављања услуга административне и техничке природе, тако да одредбе уговора испуне следеће услове:

- не сме се угрозити независност у вршењу делатности оператора дистрибутивног система која је утврђена законом,
- не могу бити несагласне са Програмом усклађености у делу који утврђује поверљивост комерцијално осетљивих података и принципе који гарантују равноправност свих корисника дистрибутивног система и учесника на тржишту електричне енергије,
- треба да обезбеде набавку која доводи до нижих трошкова, односно набавку по реалним вредностима, као и такав положај оператора дистрибутивног система који не ствара непотребну зависност од Оснивача,
- треба да обезбеде да лица која преко Оснивача буду ангажована на извршавању послова из уговора, буду ангажована само на тим пословима, односно на други примерен начин, којим се обезбеђује заштита комерцијално осетљивих података ОДС.

И поред најбољих намера приликом склапања уговора о пружању услуга, његова примена често не испуњава претходно наведене услове. Нарочито је за ОДС отежано планирање трошкова и обима послова када Оснивач за извршење овог уговора ангажује трећа лица. Главни мотив за одабрани пословни модел Оснивача и зависних друштава је био оптимизација ресурса и смањење трошкова. Примена SLA уговора, међутим, често (не увек и не у свим областима) доводи до повећане администрације, дужег трајања извођења радова и виших трошкова него што је то био случај пре примене пословног модела који је постојање SLA уговора учинио неопходним.

5.2.1 Споразум о сарадњи у примени прописаних мера за безбедност и здравље запослених

У циљу ефикасног и безбедног обављања радова на основу SLA уговора, ОДС и Оснивач су склопили Споразум о сарадњи у примени прописаних мера за безбедност и здравље запослених (код Оператора број 103207/1-16 од 12.04.2016., а код Оснивача број 12.01.185643/1-16 од 16.05.2016.). Иако се овај споразум не дотиче комерцијалних и финансијских односа, треба га поменути јер показује настојање ОДС и Оснивача да, у складу са Законом о безбедности и здрављу на раду, уреде своје односе и тиме извршавање послова на основу SLA уговора учине безбедним за извршиоце на терену.

5.2.2 Анекс 1 Уговора о пружању услуга

Анекс 1 уговора о пружању услуга (код Оператора број 43588/1-18 од 09.02.2018., а код Оснивача број 12.01.62858/1-18 од 01.02.2018.), је потписан да би се отклонили одређене нелогичности и пропусти који су отежавали примену SLA уговора. Уважене су и организационе промене које су се десиле: код Оснивача везано за прелазак Сектора за бригу о корисницима у састав Огранка ЕПС Снабдевање, а код Оператора везано за дефинисање нових радних места (координатор) и односа у управљачкој хијерархији.

Анексом се начин обрачуна трошкова дефинише у самом уговору, а не у сваком прилогу понаособ као што је то био случај раније. Прилози 1. и 4. полазног SLA уговора су спојени у прилог 1. а прилог 4. је брисан. Сви прилози су прерађени, како у складу са поменутиим организационим променама, тако и у циљу отклањања проблема уочених током претходне примене SLA уговора. Списак прилога:

- послови одржавања електроенергетских објеката, мерних места и подршка тржишту
- економско-финансијски и комерцијални послови,
- корпоративни послови,
- ИКТ услуге,
- услуге односа са јавношћу и
- услуге подршке при планирању енергетских објеката, мреже и инвестиција.

Усвојеним анексом SLA уговора отклоњен је у део проблема који се јављао у његовој свакодневной примени. Проблема у примени и даље има, али њихов узрок не лежи у самом уговору, већ у одабраном пословном моделу и успостављеним односима ОДС и Оснивача.

5.2.3 Анекс 2 Уговора о пружању услуга

Анекс 2 уговора о пружању услуга (код Оператора број 51605/1-19 од 13.02.2019., а код Оснивача број 12.02.79705/1-19 од 11.02.2019.) садржи измену маржи за поједине услуге. Договорено је смањење маржи за услуге: подршка тржишту, корпоративни послови и услугу економско-финансијски и комерцијални послови.

5.2.4 Анекс 3 Уговора о пружању услуга

Анекс 3 уговора о пружању услуга (код Оператора број 305196/2-19 од 07.10.2019., а код Оснивача број 12.01.79705/5-19 од 25.09.2019.) предвиђа промену начина фактурисања и промену рока за плаћање извршених услуга.

Уместо издавање једне, збирне фактуре, овим анексом је договорено да Извршилац (Оснивач) испоставља осам фактура, појединачно за сваку од услуга које су предмет SLA уговора:

- 1) Услуга одржавања ЕЕО,
- 2) Услуга одржавања мерних места,
- 3) Услуга подршке тржишту,
- 4) Услуга економско-финансијских и комерцијалних послова,
- 5) Услуга корпоративних послова,

- 6) Услуга ИКТ,
- 7) Услуга односа са јавношћу,
- 8) Услуга подршке при планирању енергетских објеката, мреже и инвестиција.

Превиђено је да Наручилац (ОДС) може у року од десет дана да достави примедбе на достављене фактуре. Рок за плаћање фактура је продужен са петнаест на тридесет дана од тренутка пријема фактуре.

5.2.5 Анекс 4 Уговора о пружању услуга

Анекс 4 уговора о пружању услуга (код Оператора број 352404/1-19 од 05.11.2019., а код Оснивача број 12.01.79705/11-19 од 28.11.2019.) прецизира рокове и поступање у случају када Наручилац има примедбу на фактуру.

5.2.6 Проблеми у примени Уговора о пружању услуга (SLA)

У току посматране године су потписана три анекса Уговора о пружању услуга (SLA) са циљем да се његово спровођење учини лакшим и ефикаснијим. Не може се спорити да има напретка, нарочито у вези побољшања администрације око наручивања и верификовања извршених услуга које су предмет уговора. И поред тога примена овог уговора је оптерећена низом проблема.

Сам текст Уговора о пружању услуга (SLA) не даје механизме Оснивачу да утиче на доношење пословних одлука ОДС, чак експлицитно садржи одредбу да „не утиче на независност Наручиоца у обављању делатности дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом у питањима утврђеним законом којим се уређује област енергетике и Актима регулације“. Ипак применом SLA уговора долази до ситуација када ОДС мора да мења своје одлуке због потеза Оснивача при његовом спровођењу.

Осим услуга које врши сопственим ресурсима, део услуга Оснивач препушта другим правним лицима а за које ОДС нема спознају као ни увид у спецификацију и вредности, нити начина обрачуна тих услуга, што отежава планирање и реализацију пословних процеса поверених Уговором о пружању услуга (SLA). ОДС нема механизме да утиче на начин уговарања и вредност јединичних цена других правних лица које ангажује Оснивач, што је крајње нелогично с обзиром да се услуга коју Оснивач поверава другим правним лицима префактурише наручиоцу без провизије.

Главна предност Уговора о пружању услуга (SLA) као пословног модела је предвидљивост трошкова, међутим у овом случају тај позитивни ефекат његовог постојања изостаје.

5.2.7 Предлог мера за превазилажење проблема у примени SLA уговора

Начин и околности под којима је дошло до склапања овог уговора су сами по себи веома комплексни, јер су спроведене статусне промене које су из темеља промениле организацију и начин функционисања како Оснивача тако и Оператора дистрибутивног система. Из тих разлога очекивало се да ће у прелазном периоду бити проблема због прилагођавања на нове односе и начин рада. Ни прелазни период ни укупно четири анекса уговора нису отклонили проблеме који су поменути а о којима је писано у претходним извештајима.

Посматрајући овај уговор са аспекта примене Програма усклађености и законских одредби који се тичу раздвајања и независног деловања Оператора дистрибутивног система, у оквиру овог извештаја предлажу се следеће мере:

– Преиспитивање пословног модела

Намеће се закључак да усвојени пословни модел или није одговарајући или није примењен доследно и са потребном посвећеношћу. Решење је или у измени/корекцији пословног модела или у много већем ангажовању надлежних руководиоца, на свим нивоима, да се уговор примењује ефикасно и у корист оба енергетска субјекта. То подразумева и израду квалитетних

и прецизних интерних правилника и процедура, које неће остављати недоумице око надлежности и које ће се доследно примењивати.

– **Формирање заједничког тела за праћење спровођења SLA уговора**

Предлог је да пословодства Оснивача и Оператора дистрибутивног система формирају ауторитативно тело, састављено од високих руководилаца оба правна субјекта, које ће пратити ефекте реализације Уговора о пружању услуга (SLA) и реаговати тако да се проблеми који настају при његовом извршењу превазилазе чим се појаве. Анализе начина спровођења Уговора које би спроводило овако формирано тело могу допринети унапређењу одредби Уговора, са циљем ефикаснијег извршења послова и нижих трошкова.

<i>Предмет уговарања:</i>	Уговор о пружању услуга (SLA)
<i>Основ постојања уговора:</i>	Пословна одлука Оснивача на основу спроведене статусне промене.
<i>Позитивни аспекти:</i>	Тежња да се оптимизују ресурси и смање трошкови.
<i>Негативни аспекти:</i>	<ul style="list-style-type: none">– Повећана администрација везана за наручивање, обрачун и прихватање услуга које су предмет уговора.– Отежано планирање (трошкова / обима посла) када се од стране Оснивача ангажују трећа лица.– У сегменту услуга везаних за бригу о корисницима доводе се у питање принципи функционалног раздвајања.– Нису увек испуњени сви услови из тачке 5. став 4. Програма усклађености (који садржи захтеве за уговарање услуга са Оснивачем).

5.3 Уговор о продаји електричне енергије за надокнаду губитака и сопствену потрошњу

Уговор о продаји електричне енергије са потпуним снабдевањем за надокнаду губитака у дистрибутивном систему и сопствену потрошњу Оператора дистрибутивног система, (код Оснивача број 12.03.74037/1-15 од 20.11.2015., а код Оператора број 267897/1-15 од 30.11.2015.), између Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ Београд, као Снабдевача и Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, као Купца, закључен је полазећи од члана 7а. став 3. Закона о јавним набавкама („Службени гласник РС“, број 124/2012, 14/2015 и 68/2015), који прописује да се одредбе овог закона не примењују у случају када надзирано правно лице које је наручилац, закључује уговор са наручиоцем који врши надзор над њим или са другим правним лицем над којим исти наручилац врши надзор, под условом да у том правном лицу са којим се закључује уговор нема учешћа приватног капитала који има одлучујући утицај.

Закон о енергетици у члану 136. став 1 тачка 21) налаже да је оператор дистрибутивног система дужан да набави електричну енергију за надокнаду губитака у дистрибутивном систему у складу са транспарентним, недискриминаторним и тржишним принципима. А у члану 137. се надовезује да оператор дистрибутивног система електричне енергије не може ни да купује ни да продаје електричну енергију, осим куповине електричне енергије за надокнаду губитака у дистрибутивном систему.

Одредбе овог уговора, који је закључен на неодређено време, ступиле су на снагу 1. јануара 2016. године. Уговорено је да се цене електричне енергије одређују као цене за обрачун између повезаних лица коју утврђује надлежни орган Снабдевача (Оснивача). Утврђене цене обухватају и трошкове преузимања балансне одговорности.

Утврђена месечна количина губитака и сопствене потрошње, као и цена из члана 3. Уговора представљају основицу за издавање рачуна. Датум промета је први дан у месецу за претходни

месец. Посебно се исказује обрачуната количина електричне енергије за надокнаду губитака, а посебно количина за сопствену потрошњу. Крајњи рок за плаћање је 8 дана од дана пријема рачуна. У прелазним и завршним одредбама се констатује да ће се овај уговор тумачити и примењивати у складу са Законом о енергетици, Правилима о раду тржишта електричне енергије, Правилима о раду преносног система, Правилима о раду дистрибутивног система и остали прописи Републике Србије којима се регулише материја која је предмет овог уговора, као и општи и други акти које доноси надлежни органи Снабдевача као Оснивач, а који се примењују на пословне односе у Јавном предузећу „Електропривреда Србије“ Београд и привредним друштвима чији је оснивач.

Овај уговор је у складу са Законом о јавним набавкама. Уговор није у складу са Законом о енергетици, који прописује да је Оператор дистрибутивног система дужан да набави електричну енергију за надокнаду губитака у дистрибутивном систему у складу са транспарентним, недискриминаторним и тржишним принципима.

5.3.1 Анекс 1 уговора о продаји електричне енергије за надокнаду губитака и сопствену потрошњу

Оснивач у својству снабдевача и ОДС у својству купца су потписали Анекс 1 Уговора о продаји електричне енергије са потпуним снабдевањем за надокнаду губитака у дистрибутивном систему и сопствену потрошњу оператора дистрибутивног система (код Оснивача број 12.03.50282/2-18 од 22.02.2018., а код Оператора број 48434/1-18 од 19.02.2018.). Анексом се у члану 4. мења став 2. на начин, да се Оператору дистрибутивног система не фактурише она количина електричне енергије која се испоручује преносном систему. Ова измена је у корист Оператора дистрибутивног система.

5.3.2 Одлука Оснивача о трансферним ценама електричне енергије

ЈП „Електропривреда Србије“ Београд је под бројем 12.01.69081/1-2019 дана 06.02.2019. године донела Одлуку трансферним ценама електричне енергије, којом се утврђују трансферне цене у међусобном промету између Оснивача као матичног и привредних субјеката чији је једини оснивач ЈП „Електропривреда Србије“ Београд и то:

- Цену електричне енергије коју Оператор дистрибутивног система набавља од ЈП „Електропривреда Србије“ за покриће губитака;
- Цену електричне енергије коју Оператор дистрибутивног система набавља од ЈП „Електропривреда Србије“ за сопствену потрошњу;
- Цена услуге приступа и коришћења система за дистрибуцију електричне енергије коју Оператор дистрибутивног система обавља за ЈП „Електропривреда Србије“, обрачунава се и фактурише по тарифним ставовима одобреним од стране Агенције за енергетику Републике Србије.

Постојање трансферних цена за обављање трансакција између повезаних лица је легитимно са гледишта финансијске и пореске регулативе. Ове цене у зависности од примењених критеријума могу бити веће, мање или једнаке са тржишним ценама. Међутим Закон о енергетици, који успоставља принципе слободног тржишта у области електричне енергије, прописује обавезу Оператора дистрибутивног система да набави електричну енергију за надокнаду губитака у дистрибутивном систему у складу са транспарентним, недискриминаторним и тржишним принципима.

5.3.3 Неусаглашеност уговора о продаји електричне енергије за надокнаду губитака

Иако Закон о енергетици налаже да Оператор дистрибутивног система треба да ову услугу набавља по тржишним принципима то тренутно није случај. Уговор је на основу пословне одлуке потписан у складу са Законом о јавним набавкама, а фактуре по промету се обрачунавају на основу трансферних цена за обављање трансакција између повезаних лица. Са становишта Програма усклађености и Закона о енергетици овакав начин набавке електричне енергије за надокнаду

губитака у дистрибутивном систему и сопствену потрошњу оператора дистрибутивног система се сматра неусаглашеним.

5.3.4 Мере за отклањање неусаглашености уговора о продаји енергије за надокнаду губитака

Са аспекта примене Програма усклађености и законских одредби који се тичу раздвајања и независног деловања Оператора дистрибутивног система, у оквиру овог извештаја предлажу се следеће мере за отклањање неусаглашености Уговора о продаји електричне енергије са потпуним снабдевањем за надокнаду губитака у дистрибутивном систему и сопствену потрошњу Оператора дистрибутивног система:

– Успостављање независности ОДС

Како пословне одлуке везане за пословање Оснивача и Оператора дистрибутивног система доноси исти орган управљања, потребно је прво испунити законску обавезу успостављања независног Оператора дистрибутивног система.

– Набавка електричне енергије за надокнаду губитака по тржишним принципима

Оператор дистрибутивног система треба да предузме кораке како би што пре био у могућности да електричну енергију за надокнаду губитака и сопствену потрошњу набавља на начин прописан одредбама Закона о енергетици.

– Организационе промене ОДС у овој области

Да би био у стању да електричну енергију за надокнаду губитака и сопствену потрошњу набавља на тржишту Оператор дистрибутивног система мора да у одређеној мери промени начин рада, да запосли нове или обучи постојеће запослене да раде на отвореном тржишту, што повлачи и преузимање балансне одговорности и бављење пословима који из тога проистичу.

<i>Предмет уговарања:</i>	Продаја електричне енергије са потпуним снабдевањем за надокнаду губитака и сопствену потрошњу
<i>Основ постојања уговора:</i>	Пословна одлука Оснивача.
<i>Позитивни аспекти:</i>	Усклађен са Законом о јавним набавкама.
<i>Негативни аспекти:</i>	До потписивања уговора се није дошло поступком који је предвиђен Законом о енергетици.

5.4 Уговори о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије

Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ Београд, за потребе обављање делатности снабдевање електричном енергијом, са Оператором дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, има потписана три уговора о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије, и то за:

1. гарантовано снабдевање:
Уговор о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије (код ОДС број 292081/3-16 од 26.10.2016. године, а код Оснивача број 438727/1-16 од 26.10.2016.);
2. резервно снабдевање:
Уговор о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије (код ОДС број 292081/2-16 од 26.10.2016., а код Оснивача број 438726/1-16 од 26.10.2016.);
3. комерцијално снабдевање:
Уговор о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије (код ОДС број 219736/1-17 од 24.08.2017., а код Оснивача број 414065/2-17 од 24.08.2017.).

У питању су типски уговори који регулишу односе у вези са приступом систему за дистрибуцију електричне енергије, као што су: обрачунски период, мерење електричне енергије, читавање

мерних места, обрачун цене услуге приступа дистрибутивном систему и др. Уговором се регулише приступ дистрибутивном систему Снабдевача као корисника дистрибутивног система, и то за сва места примопредаје крајњих купаца електричне енергије, преко којих Снабдевач снабдева своје купце по Уговору о потпуном снабдевању. Уговори о приступу дистрибутивном систему су закључени на неодређено време.

Што се тиче комерцијалног снабдевања, услуга приступа дистрибутивном систему се фактурише по правилу до 20. у месецу за претходни месец. Корисник дистрибутивног система је дужан да плати рачун на име услуге приступа систему у року од 30 дана од дана доставе рачуна. Ово су услови који важе за све кориснике дистрибутивног система – снабдеваче на отвореном тржишту.

По усвајању Правила о раду дистрибутивног система која су ступила на снагу 01.08.2017. године, Оснивач је, као и сви снабдевачи који се баве комерцијалним снабдевањем, потписао нови уговор о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије под условима који су дефинисани у поглављу 6. Приступ дистрибутивном систему. Овим су испуњени захтеви прописани тачком 5. ставови 2. и 3. Програма усклађености.

5.4.1 Анекси уговора о приступу систему за комерцијално снабдевање

Склапање анекса уговора о приступу систему је део текућег пословања Снабдевача и ОДС. Најчешћи разлог за склапање анекса уговора је промена броја уговорених места мерења на комерцијалном снабдевању. Анекси се такође склапају и због промене одобрене снаге на појединим мерним местима или промене начина мерења. Поред ових, техничких разлога, узрок за склапање анекса може бити и промена вредности ризика или промена начина обезбеђења плаћања. До краја 2019. године Оснивач је имао склопљених седам анекса уговора о приступу систему на комерцијалном снабдевању.

<i>Предмет уговарања:</i>	Приступ систему за дистрибуцију електричне енергије
<i>Основ постојања уговора:</i>	Закон о енергетици, Правила о раду ДСЕЕ
<i>Позитивни аспекти:</i>	Усаглашеност са регулативом и Програмом усклађености.
<i>Негативни аспекти:</i>	Нема.

5.5 Уговори о средствима обезбеђења

Правила о раду дистрибутивног система предвиђају да су сви снабдевачи који се баве комерцијалним снабдевањем, уз уговор о приступу дистрибутивном систему, обавезни да потпишу и уговоре којима се врши обезбеђење плаћања у случају проблема са редовном наплатом потраживања за извршену услугу. Ову врсту уговора је Оснивач, у својству снабдевача на комерцијалном тржишту, потписао под истим условима као и сви остали снабдевачи.

5.5.1 Уговор о ороченом наменском динарском депозиту

На основу одредби везаних за средства обезбеђења плаћања у Уговору о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије, за обављање делатности снабдевање на комерцијалном тржишту, Оператор дистрибутивног система и Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ Београд су потписали Уговор о ороченом наменском динарском депозиту, (код ОДС број 35361/1-2016 од 30.12.2016., код Оснивача број 565037/1-16 од 30.12.2016.) са банком по избору Оснивача као трећим потписником.

Након ступања на снагу нових Правила о раду дистрибутивног система и потписивања новог уговора о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије за комерцијално снабдевање, потписан је и Анекс бр. 1 Уговора о ороченом наменском динарском депозиту (код ОДС број 246781/1-17 од 20.09.2017., код Оснивача број 468778/1-17 од 20.09.2017.).

Овим анексом уговора је Оснивач, као корисник дистрибутивног система који се бави комерцијалним снабдевањем, положио депозит као средство обезбеђења плаћања из којег Оператор дистрибутивног система може да наплати потраживања за услугу приступ систему за дистрибуцију електричне енергије, уколико дође до проблема са редовним измиривањем обавеза од стране корисника дистрибутивног система.

Оператор дистрибутивног система је на начин прописан Правилима о раду дистрибутивног система, свим корисницима дистрибутивног система - снабдевачима на комерцијалном тржишту, одредио висину средстава за обезбеђење плаћања, као и начин њиховог коришћења. На овај начин су испуњени захтеви прописани тачком 5. ставови 2. и 3. Програма усклађености.

5.5.2 Уговор о залози

У циљу обезбеђивања уговорених обавеза из Уговора о приступу дистрибутивном систему и Уговора о ороченом наменском динарском депозиту, Оснивач и Оператор дистрибутивног система су потписали Уговор о залози (код ОДС број 289910/1-17 од 01.11.2017., код Оснивача број 468778/4-17 од 03.11.2017.). Овим Уговором се конституише и заснива заложно право на покретним стварима Залогодавца (Оснивача) ради обезбеђивања потраживања Заложног повериоца (Оператор дистрибутивног система).

Агенција за привредне регистре је одговарајућим решењем регистровала заложно право на заложеној ствари, дефинисаној овим уговором у Регистру заложног права на покретним стварима и правима, што се може проверити на интернет страници Агенције за привредне регистре. Овим су испуњени захтеви прописани тачком 5. ставови 2. и 3. Програма усклађености.

<i>Предмет уговарања:</i>	Средства обезбеђења плаћања
<i>Основ постојања уговора:</i>	Правила о раду ДСЕЕ
<i>Позитивни аспекти:</i>	Усаглашеност са регулативом и Програмом усклађености.
<i>Негативни аспекти:</i>	Нема.

5.6 Уговори о закупу

Прилози Уговора о статусној промени (описаног у тачки 4.1 овог Извештаја), између осталих, су и:

- Записник сачињен поводом реализације статусне промене у циљу поделе имовине на којој је ОДС носилац права својине, права коришћења, држалац или фактички корисник, а која треба да пређе у ЈП ЕПС,
- Списак запослених који статусном променом прелазе из ОДС у ЈП ЕПС.

У складу наведеним документима утврђено је у којој мери свако од друштава у оквиру вертикално интегрисаног предузећа користи пословни простор другог друштва. На основу утврђених чињеница, између Оснивача и Оператора дистрибутивног система су потписани су следећи уговори о закупу:

1. За објекте које Оснивач даје у закуп Оператору дистрибутивног система:
Уговор о закупу, од 15.09.2017.
(код ОДС број 241479/1-17, а код Оснивача број 438623/3-17);
2. За објекте које Оператору дистрибутивног система даје у закуп Оснивачу:
Уговор о закупу, од 15.09.2017.
(код ОДС број 241481/1-17, а код Оснивача број 438623/2-17)

И уговори о закупу се позивају на реализацију Закључка Владе Републике Србије 05 Број: 023-15149/2014 од 27.11.2014., којим је прихваћен Програм реорганизације Јавног предузећа „Електропривреда Србије“. Оба уговора у члану 1. набрајају се објекти, који су предмет закупа, са њиховим локацијама, бројевима катастарских парцела, површином која се издаје и ценом закупа (према катастарској општини) по квадрату и укупно, исказаној у еврима.

Висина закупнине се утврђује у еврима, према утврђеној тржишној вредности закупа на годишњем нивоу. Закупац плаћа закупнину у динарима, по средњем курсу Народне банке Србије на дан фактурисања. Закуподавац закупцу испоставља пет месечних рачуна (за свако дистрибутивно подручје по један) по основу закупнине пословног простора обрачунате у складу са уговором, са исказаним ПДВ у складу са Законом о порезу на додату вредност.

Осим закупнине закупца је дужан да редовно измирује зависне трошкове комуналних и сличних услуга које се односе на употребу и коришћење пословног простора, према површинама и проценту у односу на укупну површину објекта који чине пословни простор који је предмет закупа, на основу рачуна и налога за плаћање достављених од стране пружалаца таквих услуга, уз обрачун припадајућег износа ПДВ.

Закуподавац испоставља рачуне закупцу до 5. у месецу за претходни месец за закупнину, а до 25. у месецу за претходни месец за зависне трошкове комуналних и сличних услуга. Закупац се обавезује да плаћање обавеза врши месечно за претходни месец, у року од 8 дана од дана пријема рачуна.

<i>Предмет уговарања:</i>	Закуп пословног простора
<i>Основ постојања уговора:</i>	Пословна одлука Оснивача на основу спроведене статусне промене.
<i>Позитивни аспекти:</i>	Уважавајући фактичко стање поштују се законска регулатива којом се уређује обрачун и наплата пореских обавеза.
<i>Негативни аспекти:</i>	Нема.

5.7 Уговор о наменској краткорочној позајмици

Надзорни одбор ЈП ЕПС у функцији Скупштине ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, донео је Одлуку број 05.000-08.01-26156/3 од 25.01.2019. године којом се Оператору дистрибутивног система одобрава располагање средствима на име наменске краткорочне позајмице Јавном предузећу „Електропривреда Србије“ Београд у 2019. години у циљу унапређења рада техничких центара који су у статусној промени из 2016. године организационо установљени у функцији обављања техничких послова дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом.

На основу наведене одлуке склопљен је Уговор о наменској краткорочној позајмици број 36735/1-19 од 04.02.2019. године који су потписали овлашћени представници ОДС и Оснивача.

Увидом у пословну документацију ОДС и изводе рачуна код пословне банке преко које се обављала ова позајмица установљено је да су уговорена средства коришћена у периоду од десет дана током фебруара 2019. године и да је износ позајмице враћен у целости, увећан за уговорену камату.

<i>Предмет уговарања:</i>	Наменска краткорочна позајмица
<i>Основ постојања уговора:</i>	Пословна одлука Оснивача.
<i>Позитивни аспекти:</i>	Демонстрација солидарности повезаних компанија.
<i>Негативни аспекти:</i>	Формално нема. Фактички – мањкавост оснивачког акта доводи до тога да исти орган одлучује и у име Зајмопримца и у име Зајмодавца.

6 Примена Програма усклађености

Улога Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања је да успостави формални оквир који обезбеђује да активности везане за дистрибутивни систем електричне енергије у целини, а такође и да понашање сваког запосленог или ангажованог лица код Оператора дистрибутивног система, буду у складу са принципима недискриминације. Програмом се утврђују мере које „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, као оператор дистрибутивног система електричне енергије, предузима ради обезбеђивања прописане обавезе независног и раздвојеног деловања од вертикално интегрисаног предузећа – Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ Београд, правила недискриминаторног понашања запослених, начин праћења поштовања тих мера и извештавање о спровођењу Програма усклађености.

6.1 Спровођење мера којима се спречава дискриминаторно понашање

Оператор дистрибутивног система самостално креира и дефинише планове и активности за које је надлежан и одговоран на основу Закона о енергетици. Али због начина на који је оснивачким актом одређена његова Скупштина, а чини је Надзорни одбор Оснивача, не може се констатовати да одлуке доноси независно, јер их у суштини доноси Надзорни одбор вертикално интегрисаног предузећа – контролног друштва – које се бави делатностима: производња електричне енергије и снабдевање електричном енергијом.

Меморандум Друштва, на основу члана 5. став 4. акта о оснивању садржи и назив Оснивача који се бави енергетским делатностима производња електричне енергије и снабдевање електричном енергијом, тако да не испуњава захтев да меморандум наглашава посебан корпоративни идентитет различит од корпоративног идентитета Оснивача.

За одредбе које се односе на приступ просторијама диспечерских центара, на просторије за смештај опреме даљинског надзора и управљања и обезбеђивање комуникационих линија, може се констатовати да се поштују.

Електронска интернет презентација „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд нема везу или другу одредницу или усмерење које упућује на привредни субјекат који обавља енергетску делатност снабдевања електричном енергијом, укључујући и Оснивача и друге привредне субјекте у којима Оснивач, директно или индиректно, спроводи управљање када се у њима обавља најмање једна енергетска делатност – производња електричне енергије и/или снабдевање електричном енергијом. За похвалу је настојање да се интернет страница стално унапређује и формом и садржајем.

6.1.1 Реаговање на притужбе и приговоре

Правилником о организацији и систематизацији послова радних места у Оператору дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд (број 269737-1/15 од 01.12.2015.), у оквиру Дирекције за подршку тржишту и смањење губитака, формирана је Служба за притужбе и приговоре корисника, у оквиру које се обављају следећи послови:

- вођење поступка, координација и решавање по приговорима и притужбама корисника дистрибутивног система електричне енергије;
- старање о уједначавању праксе у поступању по приговорима и притужбама корисника система, због поступања на начин којим се не обезбеђује остваривање њихових права у складу са Законом о енергетици и Законом о заштити потрошача и другим позитивним прописима;
- вођење јединствене евиденције о приговорима и притужбама корисника система;
- припрема, уређивање и усаглашавање процедура решавања по приговорима и притужбама корисника електродистрибутивног система;
- извештавање Агенције за енергетику Републике Србије и директора Друштва.

Пошто је уочено да организација послова везаних за приговоре и притужбе корисника у оквиру Дирекције за подршку тржишта и смањење губитака има одређене мањкавости, после анализа и договора у оквиру пословодства ОДС, донета је одлука да се ови послови организују у посебној целини која ће бити у надлежности директора привредног друштва. Надзорно одбор ЈП ЕПС у функцији скупштине ОДС је уважио предлог и 13.09.2019. године донео одлуку број 285276/4 којом се даје претходна сагласност на Правилник о изменама и допунама Правилника о организацији и систематизацији послова радних места у ОДС. На основу ове одлуке, Директор ОДС је донео наведени Правилник број 285276/6-19 од 25.09.2019. године у којем је Служба за приговоре и притужбе корисника организационо стављена у надлежност директора ОДС.

Током 2019. године корисници дистрибутивног система су упутили укупно 1864 приговора и притужби. По основу притужби највише (279) их је било на обрачун неовлашћено утрошене електричне енергије. Посматрајући дистрибутивна подручја, највише притужби (503) је било на територији дистрибутивног подручја Ниш.

6.1.2 Праћење и измене Правила о раду дистрибутивног система електричне енергије

Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд је донео Правила о раду дистрибутивног система електричне енергије, број: 180303/1-17 од 13.07.2017. Савет Агенције за енергетику је донео одлуку на својој 374. седници, број: 382/2017-Д-01 од 19.07.2017. којом се даје сагласност на достављена Правила о раду.

На основу одредбе тачке 1.5. Правила о раду, Директор ОДС је образовао Комисију за праћење примене Правила о раду дистрибутивног система електричне енергије „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд одлуком број: 38469/1-18 од 06.02.2018. На основу тачке 1.5.4. Правила о раду, у састав Комисије уврштен је и представник Агенције, који има право да учествује у раду Комисије, али без права гласа и одлучивања.

Комисија за праћење примене Правила о раду је констатовала да постоји потреба корекције Правила о раду, и то из разлога техничке редакције и додатног, прецизнијег дефинисања одређених појмова или норми које су садржане у Правилима о раду. Директор ОДС је Одлуку број 41867/1-19 од 06.02.2019. године којом се доносе Правила о изменама Правила о раду дистрибутивног система. Ова одлука је послата Агенцији за енергетику Републике Србије ради добијања прописане сагласности. Савет АЕПС је на 42. редовној седници од 01.03.2019. године донео одлуку број 382/2017-Д-01/9 којом се даје сагласност на достављена Правила о изменама Правила о раду дистрибутивног система.

6.1.3 Редовно објављивање Информатора о раду

На електронској интернет страници „ЕПС Дистрибуција“ се редовно, на крају сваког месеца, објављује Информатор о раду (документ у 'pdf' формату) који садржи исцрпне и ажуриране, битне податке о Оператору дистрибутивног система.

6.1.4 Унапређење организације

У циљу боље и ефикасније организације послова, Оператор дистрибутивног система је усвојио Правилник о изменама и допунама Правилника о организацији и систематизацији послова радних места у ОДС број 285276/6-19 од 25.09.2019. године, са следећим изменама:

- Формирана је „Служба за мерне системе“ у оквиру Дирекције за подршку тржишту и смањење губитака, која ће се бавити пословима везаним за напредне мерне системе.
- Систематизовано је радно место „Координатор за односе са ЈП ЕПС и другим државним предузећима, у области телекомуникационе инфраструктуре“, које је у директној надлежности Директора ОДС.
- „Служба за приговоре и притужбе“ је из надлежности Дирекције за подршку тржишту и смањење губитака прешла у надлежност Директора ОДС.

6.1.5 Образовање Одбора за интегрисани систем менаџмента

Директор ОДС је донео Одлуку о образовању Одбора за интегрисани систем менаџмента, као сталног тела надлежног за област интегрисаног система менаџмента. Одлука је донета 16.12.2019. године, под бројем 400772/1-19. На челу Одбора је Директор ОДС, а стални чланови су:

- Директори система;
- Директори дирекција и центара;
- Представник руководства за IMS;
- Лице одговорно за праћење усклађености.

Задатак Одбора је да разматра, предлаже и усваја решења која се односе на:

- 1) Дефинисање политике и циљева IMS у складу са пословном стратегијом, плановима и циљевима пословања Друштва;
- 2) Планирање и усвајање пројеката развоја и унапређења IMS уз уважавање законске функције оператора дистрибутивног система, захтева заинтересованих страна и ризика пословања;
- 3) Обезбеђење свих неопходних услова и ресурса за реализацију усвојених планова и пројеката унапређења IMS;
- 4) Преиспитивање функционисања IMS у планираним интервалима на основу достављених извештаја о оствареним резултатима из процеса пословања, извештаја о стању безбедности и здравља на раду, заштитити животне средине, извештаја о поступању по притужбама и приговорима корисника дистрибутивног система електричне енергије, обављеним интерним проверама и другим параметрима неопходним за преиспитивање;
- 5) Предлагање мера за побољшање и континуирани развој IMS;
- 6) Разматрање и усаглашавање докумената IMS.

Осим наведеног, Одбор може разматрати и питања из области IMS, повезана са законским одредбама, одредбама других референтних прописа, стандарда, ставова и мишљења надлежних органа и организација, као и других питања која иницирају чланови Одбора.

6.1.6 Унапређење и унификација поступања

Током 2019. године, у оквиру Интегрисаног менаџмент система „ЕПС Дистрибуција“, усвојено је више процедура и упутстава којима се дефинише поступање при обављању послова у оквиру претежне делатности друштва. Издвојене су најважнији документи усвојени током 2019. године:

Назив документа	Бр. изд.	Датум
Пословник ИМС	Издање 1.	30.05.2019.
ПР-ИНВ-01 Прикључење објеката корисника система на ДСЕС	Издање 2.	27.08.2019.
ПР-ИКТ-08 Одржавање система даљинског управљања	Издање 1.	16.12.2019.
ПР-БЗР-01 Идентификовање опасности, оцена ризика и успостављање управљања заштитом здравља и безбедношћу на раду	Издање 1.	16.12.2019.
ПР-БЗР-02 Спровођење мера безбедности и здравља на раду	Издање 1.	16.12.2019.
ПР-БЗР-04 Контрола испуњености услова безбедности и здравља на раду извођача радова и примене мера	Издање 1.	16.12.2019.
ПР-БЗР-05 Праћење и оцена усклађености са законским и другим захтевима	Издање 1.	16.12.2019.

Усвајањем ових докумената, престале су да важе процедуре бивших пет привредних друштава, које су се међусобно разликовале, тако да поступање у различитим дистрибутивним подручјима није било једнозначно прописано нити спровођено. На овај начин, на целокупној територији Оператора дистрибутивног система уводи се јединствено поступање под истим условима, усклађено са новим Законом о енергетици, чиме се отклањају могућности за дискриминаторно поступање у овим областима.

6.1.7 Поштовање правила понашања од стране запослених

Нема назнака да је током 2019. године од стране запослених долазило до непоштовања правила понашања прописаних Програмом усклађености. Директор „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд не учествује у органима управљања Оснивача, који се бави енергетском делатношћу снабдевања електричном енергијом. Ово се закључује на основу чињенице да нису познати или доступни документи (решења, одлуке или сл.), који указују на супротно. Директор руководи пословањем Оператора дистрибутивног система, али је већ напоменуто да се не може сматрати да то чини независно од Оснивача, јер су чланови Скупштине Друштва истовремено и чланови Надзорног одбора Оснивача.

Сви запослени Оператора дистрибутивног система, на челу са пословодством, су током 2019. године у свом раду показали посвећеност поштовању правила понашања предвиђених Програмом усклађености. Слично се може констатовати и за запослене код Оснивача који, на основу уговора о пружању услуга, обављају послове из надлежности Оператора дистрибутивног система.

Стављање на располагање тражених података Лицу одговорном за праћење усклађености се одвијало без проблема. На сваки захтев за доставу података и информација се одговарало у року који је био назначен, подаци су достављани како електронским путем, тако и непосредном предајом документације.

6.1.8 Одредбе уговора о раду са запосленима

Правилником о изменама и допунама Правилника о организацији и систематизацији послова, број 05.000.-08.01.-277602/28-17 од 03.11.2017., извршено је усклађивање описа послова свих радних места са одредбама важећег Програма усклађености, којим се уређује обавеза чувања комерцијално осетљивих података и регулише однос запослених са економским субјектима који се баве енергетском делатношћу снабдевање електричном енергијом.

Непосредно по усвајању Правилника, кренуло се са штампањем и уручивањем на потпис нових уговора о раду са измењеним описима послова.

6.2 Начини праћења Програма и извештавање

ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд тежи испуњењу обавезе да обезбеди техничке и друге услове за примену Програма усклађености и организује упознавање запослених са одредбама овог Програма. Правилником о организацији и систематизацији послова радних места у Оператору дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд (број 269737-1/15 од 01.12.2015.), у члану 10., као посебна организациона целина, у складу са законом, формирано је Тело за праћење усклађености, ради праћења спровођења Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања. У оквиру своје надлежности Тело за праћење усклађености прати усклађеност рада ЕПС Дистрибуције са одредбама Закона о енергетици којима се уређује транспарентност рада оператора система и поверљивост података, обавештава Агенцију за енергетику Републике Србије уколико органи вертикално интегрисаног предузећа, својим одлучивањем, спречавају или одлажу пројекте из планова инвестиција у дистрибутивни систем, припрема годишње извештаје о спровођењу Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања и доставља га Агенцији ради давања сагласности и обавља друге послове, у складу са Законом о енергетици.

Још увек се не примењује у пракси обавеза да приликом закључења уговора о раду или другог одговарајућег уговора (рад ван радног односа и др.), „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд упознаје запосленог, односно друго ангажовано лице са одредбама овог Програма. Такође није уведена формална обавеза да запослени или друго ангажовано лице, приликом закључења уговора о раду или другог одговарајућег уговора (рад ван радног односа и др.), потписује изјаву којом потврђује да је упознат са одредбама овог Програма и правним последицама које се односе на непоштовање овог Програма.

Лице одговорно за праћење усклађености је своје активности везане за прикупљање и анализу података потребних за праћење усклађености Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд у току 2019. углавном концентрисало на управу Друштва, односно на дирекције и центре као организационе целине које учествују у креирању и спровођењу пословне политике Оператора дистрибутивног система.

6.2.1 Прикупљање података о пословању и праћење поступања

Пословодство Оператора дистрибутивног система је успоставио праксу и механизме да Лице одговорно за праћење усклађености буде редовно и правовремено обавештено у вези са свим одлукама које доносе Директор друштва и Надзорни одбор ЈП ЕПС у функцији скупштине друштва, а које се тичу пословања и поступања привредног друштва. Са своје стране, Лице одговорно за праћење усклађености, у оквиру својих надлежности, од директора, руководиоца и запослених, периодично (или по потреби), захтева доставу одређених података или информација које сматра битним за спровођење Програма усклађености и праћење његовог спровођења.

Лицу одговорном за праћење усклађености омогућен је приступ заштићеном ЕПС CODEX интернет порталу, на којем се објављује интерна регулатива и одлуке Оснивача, чиме је омогућен непосредан увид у поступање Оснивача и евентуални утицај на Оператора дистрибутивног система, везано за примену Програма усклађености.

Полазећи од прикупљених података о пословању, увидом у поступање запослених у „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд у 2019. години, анализом успостављених односа Оснивача са Оператором дистрибутивног система, као зависним друштвом капитала, и од њиховог понашања на тржишту електричне енергије, везано за делатност Оператора дистрибутивног система, цени се усаглашеност са Програмом усклађености и законским одредбама на које се он односи.

Извештај се базира на анонимности извора, заштити поверљивости података и пракси да се не објављују финансијски подаци који су предмет уговарања.

6.2.2 Израда Годишњег извештаја за 2019. годину

Сагласно члану 136. став 1. тачка 7) Закона, Лице одговорно за праћење усклађености приступа изради Годишњег извештаја о спровођењу Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања. Полазећи од важећих норми, врши се увид у поступање Оператора дистрибутивног система и његовог Оснивача и уз прибављање одговарајућих података и њихову анализу, сачињава се извештај за посматрани период, односно календарску годину.

Лице одговорно за праћење усклађености је приступило припремама за израду Годишњег извештаја о спровођењу Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања за 2019. годину почетком 2020. године. Подаци везани за текуће активности и пословање су прикупљани током целе 2019. године. Дана 11.03.2019. године упућени су захтеви, заведени под бројем 84951/20, директорима дирекција и центара у ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд да доставе тражене податке и информације из области рада организационих целина за које су одговорни, до 03.04.2020. године.

Дана 15.03.2020. године, због COVID-19 епидемије, на територији Републике Србије је проглашено ванредно стање, које је трајало до 06.05.2020. године. Узрок због ког је проглашено ванредно стање и мере које су биле уведене, условиле су промене организације рада привредног друштва у том периоду, што је изазвало кашњење у достави тражених података. Следећи захтев/подсетник је упућен путем електронске поште 14.05.2020. године у 11:55, којим је крајњи рок за доставу података одређен 21.05.2020. године.

На основу прикупљених докумената и података, и анализе истих, сачињен је извештај, који је конципиран на основу захтева из члана 132. Закона о енергетици, као и на основу захтева из Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања.

6.2.3 Међународни аспект извештавања

Завршном декларацијом Самита западног Балкана који је одржан 27.08.2015. у Бечу (у оквиру тзв. „Берлинског процеса“) председници влада, укључујући и Председника Владе Републике Србије, подржали су листу приоритетних законских и регулаторних мера везаних за реформу и интеграцију сектора електричне енергије у региону и спровођење достигнућа Енергетске заједнице. Ово је описано у тачки 22. Завршне декларације. Истом тачком Секретаријат Енергетске заједнице је позван да преузме водећу улогу у спровођењу договорених мера, и да извештава о напретку везаном за спровођење истих. Анексом Завршне декларације - у поглављу „Меке мере у енергетици“ (Energy soft measures), одељак 4. (Cross-cutting measures), трећа тачка – дефинисано је да се процес правног и функционалног раздвајања оператора дистрибутивних система обави до марта 2016. године. Како до данас процес раздвајања оператора дистрибутивног система није у потпуности завршен, Република Србија се налази у статусу неусаглашености везано за спровођење „Меких мера у енергетици“.

6.2.4 Ангажованост Лица одговорног за праћење усклађености

Лице одговорно за праћење усклађености поред основних задужења, прописаних Одлуком о именовану, ангажовано је у још неколико области које су блиске основној функцији (праћењу Програма усклађености). Пре сваког ангажовања на неки нови задатак обављане су консултације са Директором ОДС, на којима се разматрало да ли предложено ангажовање може да угрози успешно обављање основне функције.

Позиције на којима је ангажовано Лице одговорно за праћење усклађености по одлуци, или уз сагласност, Директора ОДС:

– **Председник Комисије за праћење примене правила о раду дистрибутивног система**

На основу Одлуке Директора ОДС о образовању Комисије за праћење примене Правила о раду дистрибутивног система електричне енергије „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, број: 38469/1-18 од 06.02.2018. године.

– **Представник ОДС у Комисији за праћење примене правила о раду преносног система**

На основу Решења Директора ОДС о одређивању представника ОДС у Комисији за праћење примене Правила о раду преносног система електричне енергије „Електро mreжа Србије“ а.д. Београд, број: 157807/1-19 од 16.05.2019. године.

– **Известилац Комисије за заштиту конкуренције**

На основу Одлуке Директора ОДС о именовану квалификованог лица (известиоца), број: 232293/3-19 од 31.07.2019. године, са овлашћењима да, у циљу извршења одредби утврђених Закључком КЗК, директно и непосредно комуницира са Комисијом, доставља јој редовне тромесечне извештаје и одговоре по ванредним упитима, као и да врши друге активности по налогу Комисије, у поступку реализације цитираног Закључка

– **Члан одбора за интегрисани систем менаџмента**

На основу одлуке Директора ОДС о образовању Одбора за интегрисани систем менаџмента, као сталног тела надлежног за област интегрисаног система менаџмента, број 400772/1-19 од 16.12.2019. године.

– **Координатор радне групе за праћење усклађености (*Convenor of Compliance officers network*) у оквиру ECDSO-E платформе Енергетске заједнице**

На основу тачке 2. записника са 11. састанака ECDSO-E платформе, одржаног 06.06.2018. године у Атини, којем је као представник ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд присуствовао Директор пословног система. Са наведеним именованем се сагласио и Директор ОДС. Оператор дистрибутивног система Министарству рударства и енергетике доставља ажуриран

списак свих запослених који учествују у радним групама ECDSO-E платформе, чији је циљ размене искустава и промовисања најбоље праксе у областима за које постоје радне групе.

– **Координатор рада Службе за приговоре и притужбе**

На основу Решења Директора ОДС о задужењу да поред редовних послова обавља послове координације рада и послова Службе за приговоре и притужбе, као посебне организационе целине ОДС, број: 94895/1-20 од 19.03.2020. године.

Лице одговорно за праћење усклађености у оквиру својих активности добија позиве и присуствује састанцима:

- Пословодства ОДС;
- Техничког стручног савета ОДС.

7 Проблеми при спровођењу Програма усклађености

Кључни проблем који онемогућава успешно спровођење Програма усклађености је неусаглашеност Одлуке о оснивању оператора дистрибутивног система са Законом о енергетици и Законом о јавним предузећима. Већина осталих проблема везаних за спровођење Програма усклађености проистиче из ове чињенице. У овом извештају је обрађен и завршетак поступка који је Комисија за заштиту конкуренције водила против ОДС, у којем је ОДС био означен као учесник на тржишту који је злоупотребио доминантни положај.

7.1 Неусаглашеност оснивачког аката ОДС са важећом регулативом

Главни проблем са независношћу оператора дистрибутивног система је што он није основан уз поштовање свих инструкција садржаних у Закључку Владе РС из новембра 2014. године, тј. његов Оснивачки акт није усаглашен са битним одредбама овог Закључка, као ни са појединим одредбама Закона о енергетици, Закона о јавним предузећима и Закона о привредним друштвима.

7.1.1 Неусаглашене одредбе Одлуке о оснивању Оператора дистрибутивног система

Важећа Одлука о оснивању Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд – Пречишћен текст (број 08.01.-9110-308571/1-15 од 09.12.2015.) многим својим одредбама је у супротности са чланом 131. Закона, који дефинише раздвајање оператора дистрибутивног система електричне енергије. Набројани су чланови Одлуке које садрже спорне одредбе везане за независност Оператора дистрибутивног система:

- **Члан 8.** дефинише механизме којима Оснивач управља друштвом, чиме се у потпуности негира самосталност ОДС (предвиђа се да Оснивач доноси акте које се непосредно примењују у ОДС и даје обавезне инструкције, налоге и упутства и објашњења о начину поступања, ради извршавања обавеза у складу са прописима, општим и другим актима којима се обезбеђује остваривање потребног степена ефикасности и усклађености о раду.
- **Члан 9.** прописује да се управљање Друштвом ближе уређује општим и актима Оснивача на начин којим се обезбеђује успостављање и остваривање управљачких функција које су од посебног интереса за спровођење јединствене политике развоја у оквиру Групе.
- **Члан 11.** предвиђа да се ОДС у обављању делатности и пословању придржава Обавезујућих упутстава, која издају Директор и извршни директори оснивача.
- **Члан 12.** условљава ОДС да своју организацију мора да усагласи са организацијом Оснивача.
- **Члан 15.** налаже да ОДС планира рад и развој у складу са планским актима Оснивача.
- **Члан 19.** Оснивач обавезујућим упутствима може да утиче на поступање ОДС.
- **Члан 20.** Директор и извршни директори Оснивача обавезујућим упутствима могу да утичу на поступање ОДС.
- **Члан 23.** ограничава право Директора ОДС да самостално заступа друштво, у оквиру усвојеног плана пословања, код потписивања уговора преко одређеног лимита, када је обавезан супотпис са Директором Оснивача или једним од извршних директора.
- **Члан 30.** предвиђа да Скупштину ОДС представљају лица која имају исту улогу и код Оснивача.
- **Члан 34.** прописује да Директора ОДС именује и разрешава Скупштина друштва, што је у супротности са важећим Законом о јавним предузећима.
- **Члан 38.** код дефинисања делокруга рада Директора ОДС на више места се ограничава његова самосталност и независност у руковођењу друштвом које се бави делатношћу од општег интереса, што је у супротности са чланом 131. Закона о енергетици.

На више начина проблематично у Одлуци о оснивању је успостављање механизма „обавезујућих упутстава“:

- тиме се негира самосталност у текућем пословању прописана чланом 131. Закона о енергетици,
- члан 557. став 1. Закона о привредним друштвима примену обавезујућих упутстава условљава постојањем уговора о контроли и управљању – Оснивач и ОДС нису склопили уговор такве врсте,
- чланови 558. до 560. Закона о привредним друштвима прописују одговорности директора контролног и контролисаног друштва у случају примене обавезујућих упутстава, из којих произилази да се њиховом применом негира самостално и независно деловање ОДС.

Члан 401. став 1. Закона о енергетици прописује да енергетски субјекти који на дан ступања овог закона обављају енергетску делатност, настављају да раде и дужни су да свој рад и пословање ускладе са одредбама овог закона. Одлука о оснивању Оператора дистрибутивног система до краја 2019. године није усаглашена са одредбама овог закона.

Члан 76. Закона о јавним предузећима прописује да, на сва питања која нису посебно уређена овим законом, односно законом којим су одређене делатности од општег интереса, а односе се на јавна предузећа, сходно се примењују одредбе закона којим се уређује правни положај привредних друштава који се односе на друштво са ограниченом одговорношћу. Ако је правни положај јавних предузећа и других облика организовања који обављају делатност од општег интереса уређен посебним законом или потврђеним међународним споразумом, примењују се одредбе тог закона односно споразума. Члан 79. Закона о јавним предузећима налаже да оснивачи јавних предузећа и друштава капитала ускладе оснивачка акта са одредбама овог закона у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона (04.09.2016.). Оснивачки акт Оператора дистрибутивног система није усаглашена са одредбама овог закона.

Оваква ситуација има низ негативних аспеката: од немогућности добијања лиценце, преко повећаних трошкова пословања, до ризика од казни на основу пријава осталих учесника на тржишту и надлежних институција које прате понашање учесника на тржишту.

7.1.2 Активности на отклањању неусаглашености оснивачког акта ОДС

Одлучивање о статусним променама, оснивању других правних субјеката и улагању капитала је, Законом о јавним предузећима, члан 22. став 1. тачка 8) дато у искључиву надлежност Надзорног одбора Оснивача, уз појашњење у ставу 4. да је за ове одлуке потребна претходна сагласност Владе. Став 2. истог члана налаже да Надзорни одбор не може пренети право одлучивања о питањима из своје надлежности на директора или друго лице у јавном предузећу.

7.1.2.1 Доношење Оснивачког акта ОДС 2016. године

Надзорни одбор Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ Београд у функцији Скупштине „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд је на седници одржаној 02.09.2016. године донео Одлуку број 237405/3-16 којом се врши усклађивање оснивачког акта „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд са Законом о јавним предузећима („Службени гласник РС“, број 15/16). Одлука је преко Министарства привреде достављена Влади Републике Србије ради прибављања прописане сагласности, о којој није позитивно одлучено.

Овај акт иначе није био усаглашен са одредбама Закона о енергетици које се односе на раздвајање оператора дистрибутивног система електричне енергије.

7.1.2.2 Доношење Оснивачког акта ОДС 2019. године

На основу Закона о министарствима („Службени гласник РС“, број 44/14, 14/15, 54/15, 96/15 – др. закон і 62/20), члан 7. и Закона о државној управи („Службени гласник РС“, број 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 47/18 і 30/18– др. закон), чл. 13., чл. 14. став 1., чл. 46. став 1. и 2., члан 55. - Министарство

рударства и енергетике је у оквиру својих овлашћења иницирало усклађивање рада енергетских субјеката са одредбама Закона о енергетици.

У току 2019. године, предузимане су активности на превазилажењу проблема везаних за неусаглашеност оснивачког акта Оператора дистрибутивног система, од којих су овде наведене оне са којима је упознато Лице одговорно за праћење усклађености:

– **Допис ОДС према Оснивачу, број 43014/1-19 од 06.02.2019. године**

Ова иницијатива ОДС за измену Одлуке о оснивању је наставак вишегодишњих настојања да се овај документ усклади са одредбама Закона о енергетици. У допису се наводе негативне последице чињенице да је оснивачки акт неусклађен и иницира се наставак на активностима око израде и усвајања акта којим ће се отклонити тренутни проблеми у овој области.

– **Допис ОДС према Оснивачу, број 249614/1-19 од 06.08.2019. године**

Ургенција поводом иницијативе ОДС за измену Одлуке о оснивању. Имајући у виду да је Директор Оснивача лице које, у смислу одредби Одлуке о оснивању ОДС, има својство предлагача одлука из надлежности НО ЈП ЕПС, у функцији Скупштине ОДС, указује се на значај доношења новог Оснивачког акта, ургира се да његово доношење буде најкраћем року буде предмет одлучивања од стране Надзорног одбора.

– **Састанак пословодстава ЈП ЕПС и ОДС, одржан 01.10.2019. године**

Састанак је одржан на иницијативу Директора Оснивача. Испред Оснивача састанку су присуствовали: Директор ЈП, директори дирекција за техничке послове дистрибуције, за корпоративне послове и за економско-финансијске послове са сарадницима. Представници ОДС су били: Директор друштва, директори система, директори дирекција за корпоративне послове и за економско финансијске послове и Лице одговорно за праћење усклађености.

Циљ састанка је био да се утврди да ли су представници Оснивача и ОДС сагласни са предложеним текстом акта на чији садржај су утицали и ставови и предлози Министарства рударства и енергетике као и Агенције за енергетику. На састанку није било оспоравања понуђеног текста, али се водила дискусија око примењених решења. На састанку је закључено да је, са становишта ЈП ЕПС и ОДС, представљени текст Одлуке о оснивању ОДС прихватљив и да га таквог треба усвојити.

Надзорни одбор Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ Београд у функцији Скупштине „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд је у поступку ванседничног изјашњавања које је спроведено 21.11.2019. године донео Одлуку о измени Одлуке о оснивању Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, заведену под бројем 237405/3-16, којом се врши усклађивање оснивачког акта „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд са важећим Законом о јавним предузећима и Законом о енергетици, која је у духу промовисаног слободног тржишта електричне енергије. Ова одлука је преко Министарства рударства и енергетике достављена Влади Републике Србије ради прибављања прописане сагласности, о којој још увек није позитивно одлучено.

7.1.3 Измена Статута Оснивача 2019. године

Надзорни одбор Оснивача је на седници одржаној 05.06.2019. усвојио Статут Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, заведен под бројем 12.01.301629/19-19. Влада Републике Србије је дала сагласност на овај документ, која је објављена у Службеном гласнику РС број 50 од 12.07.2019. године. Овим документом отклоњене су недоумице проистекле из члана 13. став 1. и став 4. претходно важећег Статута, на које је указано у тачки 7.1.2 Годишњег извештаја о спровођењу Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања за 2018. годину.

7.2 Поступак Комисије за заштиту конкуренције против ОДС

О току поступка који Комисија за заштиту конкуренције води против ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд од 2016. године писано је и у претходним годишњим извештајима⁴, везано за годину коју је обрађивао извештај.

7.2.1 Пресуда Управног суда којом се поништава решење КЗК

Управни суд је пресудом бр. 2 У 13201/18 од 10.01.2019. године поништио решење Комисије за заштиту конкуренције Републике Србије број 5/0-02-336/2018-30 од 18.06.2018. године којим је утврдила да је Оператор дистрибутивног система, као учесник на тржишту, злоупотребио доминантан положај и предмет вратио на поновно одлучивање.

7.2.2 Предлог за прекид поступка од стране ОДС

Оператор дистрибутивног система се обратио Комисији за заштиту конкуренције са Предлогом за прекид поступка (допис број 68621/3-19 од 18.03.2019. године) у складу са чланом 58. Закона о заштити конкуренције и Упутством за примену члана 58. наведеног закона. С обзиром да је ОДС у остављеном року извршио све раније наложене мере Комисије, у складу са којима и даље поступа, овим дописом су предложене додатне активности у циљу отклањања сваке сумње у односу на будуће поступање које би евентуално могло представљати повреду конкуренције, односно спречавање, нарушавање или ограничавање конкуренције. Предложене су додатне обавезе (радње и мере) које је ОДС спреман добровољно да преузме, са условима и роковима за њихово извршење.

7.2.3 Закључак КЗК којим се прекида поступак испитивања повреде конкуренције

Одлучујући по Предлогу за прекид поступка, Комисија за заштиту конкуренције је донела Закључак број 5/0-02-42/2019-6 од 18.07.2019. године којим се прекида поступак испитивања повреде конкуренције покренут по службеној дужности против ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд. Прихваћен је предлог обавеза које је поднео ОДС и на основу њега одређене су мере, и то да:

1. Комисији за заштиту конкуренције доставља редовне тромесечне извештаје по унапред утврђеним елементима, који нарочито садрже примедбе снабдевача на комерцијалном тржишту по питању дискриминације и нарушавања конкуренције, као и евентуалну оцену потребе за изменом Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања;
2. Директор „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, одмах по пријему закључка о прекиду поступка, именује посебно квалификовано лице (известноца) запосленог у „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд које ће бити овлашћено да директно извештава Комисију за заштиту конкуренције и задужено за достављање одговора по ванредним упитима Комисије за заштиту конкуренције, уз помоћ свих запослених у „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд;
3. Редовно извештава Комисију за заштиту конкуренције о евентуалним планираним променама Правила о раду дистрибутивног система ради давања коментара Комисије за заштиту конкуренције на предлоге промена, у циљу избегавања било каквог потенцијалног спречавања, ограничавања или нарушавања конкуренције;
4. Комисији за заштиту конкуренције, у року од седам радних дана од дана закључења, достави сваки следећи уговор о приступу који „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд закључи са лиценцираним/овлашћеним снабдевачима, а којима се регулишу односи у вези са приступом систему за дистрибуцију електричне енергије.

Одређен је рок од две године од дана пријема овог закључка у којем је ОДС у обавези да извршава набројане мере.

⁴ Тачка 5.3. Годишњег извештаја о спровођењу Програма усклађености за 2016. годину
Тачка 7.2. Годишњег извештаја о спровођењу Програма усклађености за 2018. годину

Одредбом члана 58. став 7. Закона о заштити конкуренције предвиђено је да ће Комисија наставити поступак, у року не дужем од три године од дана доношења овог закључка, ако:

- 1) Наступе битне промене околности на којима се заснивао закључак о прекиду поступка;
- 2) Друштво „ЕПС Дистрибуција“ не испуни утврђене обавезе у року одређеном за њихово извршење, односно не достави одговарајуће доказе о томе;
- 3) Комисија установи да је закључак о прекиду поступка донет на основу нетачних, неистинитих, некомплетних или обмањујућих података које је доставило друштво „ЕПС Дистрибуција“.

Комисија ће поступак обуставити ако ОДС испуни обавезе на начин и у роковима предвиђеним овим Закључком.

7.2.4 Активности на спровођењу мера из Закључка КЗК

Испуњавајући обавезе предвиђене Закључком КЗК, Директор ОДС је:

- Донео Одлуку о именовању Андрије Вукашиновића за квалификовано лице (известноца), број: 232293/3-19 од 31.07.2019. године, са овлашћењима да, у циљу извршења одредби утврђених Закључком КЗК, директно и непосредно комуницира са Комисијом, доставља јој редовне тромесечне извештаје и одговоре по ванредним упитима, као и да врши друге активности по налогу Комисије, у поступку реализације цитираног Закључка.
- Послао допис Пословодству ОДС, број: 232293/5-19 од 01.08.2019. године, у којем је извршење задатака садржаних у Закључку окарактерисао као активности од посебног значаја за ОДС, посебно имајући у виду чињеницу да њихово неизвршење, у погледу квалитета или обима, може повући озбиљне правне, процесне и финансијске последице за ОДС, а последично и за сваког запосленог који у ланцу извршења обавеза није одговорио постављеним захтевима или налозима квалификованог лица (известноца).
- Комисији за заштиту конкуренције доставио Одлуку о именовању квалификованог лица (известноца) и спецификацију уговора и анекса уговора о приступу дистрибутивном систему, са стањем на дан 02.08.2019. године.

Поступајући на основу мера из Закључка КЗК и одредби Одлуке о именовању, известилац је у току 2019. године доставио 1. Редовни извештај комисији за заштиту конкуренције, број: 331223/2-19 од 18.10.2019. године.

7.2.5 Повраћај новчаних средстава уплаћених на рачун Буџета по основу Решења КЗК

На основу Решења Комисије за заштиту конкуренције број: 5/0-02-563/2016-60 од 23.12.2016. године, Оператор дистрибутивног система је 19.06.2017. године извршио уплату Решењем одређеног износа на рачун Буџета Републике Србије.

Пресудом Управног суда бр. 2 У 13201/18 од 10.01.2019. године, поништено је решење Комисије за заштиту конкуренције Републике Србије донето у поновљеном првостепеном поступку број 5/0-02-336/2018-30 од 18.06.2018. године и предмет је враћен на поновно одлучивање. На основу ове пресуде и касније донетог Закључка којим се прекида поступак, ОДС се у више наврата обраћао Пореској управи Министарства финансија у вези повраћаја средстава уплаћених на рачун Буџета Републике Србије:

- Захтев за повраћај новчаних средстава, број: 68621/2-19 од 14.03.2019. године
- Захтев за повраћај новчаних средстава, број: 232293/4-19 од 31.07.2019. године
- Ургенција за повраћај новчаних средстава, број: 339267/1-19 од 25.10.2019. године
- II Ургенција за повраћај новчаних средстава, број: 68621/7-19 од 08.11.2019. године

Увидом у преглед промета рачуна код пословне банке види се да је износ новчаних средстава уплаћен од стране ОДС 19.06.2017. године у потпуности враћен са рачуна Буџета Републике Србије дана 20.11.2019. године.

8 Закључци извештаја за 2019. годину

Током 2019. године је дошло до битног помака на плану унапређења недискриминаторног и транспарентног понашања у обављању претежне делатности, што се огледа у доношењу оснивачког акта ОДС од стране Оснивача који је у потпуности усклађен са Законом о јавним предузећима и одредбама Закона о енергетици који се тичу независности оператора дистрибутивног система. Међутим овај акт није ступио на снагу, јер Влада Републике Србије још увек није дала потребну сагласност.

На основу изнетог у овом Извештају, по кључним питањима везаним за: услове за обављање делатности Оператора дистрибутивног система, финансијске односе са вертикално интегрисаним предузећем, раздвајање Оператора дистрибутивног система, примену Програма усклађености и истакнутих проблема у његовој примени, може се закључити да је доста тога позитивног урађено али да изостају кључне активности које би околности могле да доведу у стање потпуне усклађености са важећом регулативом и успостављеним правилима на тржишту електричне енергије.

8.1 Испуњеност услова за обављање делатности оператора дистрибутивног система у 2019. години

Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд испуњава прилично услова потребних за обављање лиценциране енергетске делатности од општег интереса - дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом. Услови су или формално испуњени или се ради на њиховом испуњавању, али се при томе наилази како на проблеме објективне природе, у виду недовољне усаглашеност законске регулативе у одређеним сегментима, тако и на интерне проблеме који проистичу из ситуације да започета реорганизација још увек није довршена до краја. Од суштине важности да се стекну услови за добијање лиценце за обављање енергетске делатности - дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом.

Следе закључци везани за испуњеност услова за обављање делатности оператора дистрибутивног система који проистичу из важећег Закона о енергетици:

- **Регистрација оператора дистрибутивног система**

Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд је у регистру привредних друштва регистрован као друштво са ограниченом одговорношћу за енергетску делатност дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом – шифра делатности: 35.13, чији је оснивач и једини члан друштва Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ Београд.

- **Обављање делатности од општег интереса**

Члан 408 Закона о енергетици прописује да се енергетска делатност дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом обавља као делатности од општег интереса.

Влада Републике Србије је Закључком П 05 Број: 00-436/2019 од 07.11.2019. године прихватила *Кориговани Извештај о потреби да Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд настави да обавља делатност од општег интереса дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом*, у складу са Законом о енергетици до прибављања лиценце за обављање ове делатности.

- **Својина на дистрибутивној електроенергетској мрежи**

Члан 409. став 1. тачка 2) Закона о енергетици налаже да се даном ступања на снагу овог закона успоставља својина зависних привредних друштва Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, оператора дистрибутивног система: на дистрибутивној електроенергетској мрежи из члана 128. став 2. Закона, која је на дан ступања на снагу Закона у својини Републике Србије, а коју користе наведена зависна привредна друштва. Овим је Оператор дистрибутивног система

„ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, стекао право на упис права својине на непокретностима-објектима електроенергетске мреже из члана 409. став 1. Закона.

- **Лиценца за обављање енергетске делатности**

Оператор дистрибутивног система од 02. октобра 2016. године не поседује лиценцу за обављање енергетске делатности дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом, у складу са чланом 130. Закона.

- **Правила о раду дистрибутивног система електричне енергије**

У складу са чланом 136. став 1. тачка 1) Закона, Оператор дистрибутивног система је донео Правила о раду дистрибутивног система, уважавајући одредбе члана 139. став 1. а на која је добијена сагласност Агенције приписана чланом 53. став 1. тачка 5) Закона. Правила о раду су објављена на интернет страници Оператора дистрибутивног система у складу са чланом 139. став 3. Закона.

- **Организациона целина за приговоре и притужбе**

Оператор дистрибутивног система има организациону целину за приговоре и притужбе, усвојио је процедуре за поступање и води евиденцију о томе, сагласно са чланом 136. став 1. тачка 39) Закона.

- **Одлуке о ценама услуга**

Оператор дистрибутивног система је на основу члана 136. став 1. тачка 18) Закона о енергетици усвојио, добио сагласности Агенције и објавио у „Службеном гласнику Републике Србије“ Одлуку о цени за приступ дистрибутивном систему електричне енергије.

У складу са чланом 136. став 1. тачка 19) Закона о енергетици Оператор дистрибутивног система, је донео и објавио цене прикључења у складу са Методологијом коју је прописала Агенција.

Сагласно члану 136. став 1. тачка 40) Закона, Оператор дистрибутивног система је донео Одлуку о утврђивању цена нестандартних услуга, на коју је сагласност дала Агенција. Одлука је на основу истог члана објављена на интернет страници Оператора дистрибутивног система.

- **План преузимања мерних уређаја и опреме**

Савет Агенције за енергетику Републике Србије је на седници одржаној 22.8.2019. године донео одлуку о давању сагласности на План преузимања мерних уређаја, мерно разводних ормана, односно прикључних водова, инсталација и опреме у мерно разводном орману и других уређаја у објектима постојећих купаца, односно произвођача на дистрибутивном систему за период 2019-2020. година, који је донео оператор дистрибутивног система ЕПС Дистрибуција д.о.о. Београд, сагласно члану 136. став 1. тачка 11), став 2. и став 3. Закона о енергетици.

- **Програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања**

Оператор дистрибутивног система је донео Програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања сагласно члану 136. став 1. тачка 7) Закона. Агенција је на основу члана 53. став 1. тачка 16) Закона дала прописану сагласност.

На основу члана 132. став 2. Закона, Оператор дистрибутивног система је именовао Лице одговорно за праћење усклађености, након добијене претходне сагласности Агенције, прописане чланом 132. став 3.

Сагласно члану 136. став 1. тачка 7) Закона, Лице одговорно за праћење усклађености сачињава Годишње извештаје о спровођењу Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања од 2016. године и доставља их Агенцији за енергетику и пословодству Оператора дистрибутивног система.

8.2 Остварено раздвајање Оператора дистрибутивног система у 2019. години

Независност Оператора дистрибутивног система се цени на основу захтева везаних за правно, функционално и рачуноводствено раздвајање у односу на Оснивача. **Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд није независан у смислу члана 131. Закона о енергетици.**

Оператор дистрибутивног система на своју независност може да утиче стручним, одговорним, непристрасним, транспарентним и недискриминаторним понашањем у оквиру норми које му дефинишу законска регулатива и оснивачки акт. На законску регулативу и оснивачки акт Оператор дистрибутивног система не може директно да утиче, тако да су за његову независност, прописану Законом о енергетици, задужени Оснивач, пре свих, а затим и министарство, надлежно за спровођење Закона којим је прописана независност оператора дистрибутивног система када је он део вертикално интегрисаног предузећа. Превазилажење овог ограничења је у усклађивању оснивачког акта Оператора дистрибутивног система са одредбама Закона о енергетици, Закона о јавним предузећима и Закона о привредним друштвима.

Закључци у вези појединих аспеката раздвајања Оператора дистрибутивног система су:

- **Остварено правно раздвајање**
Оператор дистрибутивног система и Оснивач, који је вертикално интегрисано предузеће, су одвојени правни ентитети. Правно раздвајање је у потпуности реализовано.
- **Остварено функционално раздвајање**
Оснивачки акт Оператора дистрибутивног система није у потпуности усклађен са одредбама члана 131. и члана 133. Закона о енергетици. Одредбе члана 132. Закона су у потпуности испоштоване. Функционално раздвајање је делимично остварено, овај услов није испуњен.
- **Остварено раздвајање рачуноводства**
Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд саставља, шаље на ревизију и објављује своје финансијске извештаје. У финансијским извештајима се поштују међународни рачуноводствени стандарди (IAS) и међународни стандарди финансијског извештавања (IFRS) који се односе на обелодањивање повезаних страна. Раздвајање рачуноводства је у потпуности остварено.

8.3 Реализовање финансијских односа ОДС и Оснивача у 2019. години

Комерцијални и финансијски односи вертикално интегрисаног предузећа и Оператора дистрибутивног система су у великој мери условљени пословним моделом који је успостављен статусном променом издвајање уз припајање од 04.01.2016. Нове законске норме, везане за слободно тржиште електричне енергије, не примењују се у потпуности.

Посматрајући понаособ уговоре може се закључити:

- **Уговор о статусној промени издвајање са припајањем**
Уговор о статусној промени издвајања са припајањем, сам по себи, нема дискриминаторно дејство и не утиче на независан рад Оператора дистрибутивног система.
- **Уговор о пружању услуга (SLA)**
Током спровођење Уговора о пружању услуга (SLA) наилази се на проблеме у одређеним сегментима, па и на оне који се тичу самосталности у одлучивању Оператора дистрибутивног система. Потписивањем четири анекса овог уговора отклоњен је део уочених проблема, али његова примена још увек не постиже прокламоване циљеве због којих је потписан, на основу одабраног пословног модела.

- **Уговор о продаји електричне енергије за надокнаду губитака и сопствену потрошњу**
Без улажења у финансијске ефекте уговора са трансферним ценама између повезаних лица, са становишта спровођења Програма усклађености, начин на који је дошло до његовог закључења није у складу са принципима које предвиђа Закон о енергетици.
- **Уговора о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије**
Овим Уговором Оснивач је, као комерцијални снабдевач електричном енергијом, стављен у исти положај као и сви остали снабдевачи, чиме су испуњени захтеви прописани тачком 5. став 2. и 3. Програма усклађености.
- **Уговори о средствима обезбеђења**
Постојање Уговора о ороченом наменском динарском депозиту и Уговора о залози, Оснивача ставља у исти положај као и све остале снабдеваче на слободном тржишту, чиме су испуњени захтеви прописани тачком 5. став 2. и 3. Програма усклађености
- **Уговори о закупу**
Уважавају фактичко стање и законску регулативу којом се уређује обрачун и наплата пореских обавеза. Не утичу на независан рад Оператора дистрибутивног система.
- **Уговор о наменској краткорочној позајмици**
Манифестује солидарност и заједништво са Оснивачем. Не утиче на независан рад Оператора дистрибутивног система.

8.4 Активности на спровођењу Програма усклађености у 2019. години

Доношење Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања и добијање сагласности на исти од стране Агенције за енергетику представља знак да „ЕПС Дистрибуција“ стреми недискриминаторном и транспарентном начину рада на тржишту електричне енергије.

У вези активности на спровођењу Програма усклађености може се закључити:

- **Спровођење мера којима се спречава дискриминаторно понашање**
Пословодство Оператора дистрибутивног система својим поступањем показује да је посвећено спровођењу мера које спречавају дискриминаторно понашање, које су прописане Програмом усклађености. Реагује се на приговоре и притужбе корисника система на прописани начин. Информације битне за кориснике дистрибутивног система се редовно ажурирају и објављују на електронској интернет презентацији друштва. Предузимају се мере на унапређење организације чиме се побољшава координација активности и подиже ниво квалитета услуга корисницима.
- **Поштовање правила понашања од стране запослених**
Одредбе Програма усклађености се примењују од стране запослених у Оператору дистрибутивног система при вршењу претежне делатности друштва. Друштво је изменом правилника о организацији извршило усклађивање описа послова свих радних места са одредбама важећег Програма усклађености, којим се уређује обавеза чувања комерцијално осетљивих података и регулише однос запослених са економским субјектима који се баве енергетском делатношћу снабдевање електричном енергијом, после чега су сви запослени потписали нове уговоре о раду са измењеним описима послова.
Није детаљније дефинисано понашање и одговорност запослених код Оснивача који врше услуге путем Уговора о пружању услуга (SLA) и запослених из услужних компанија које Оснивач ангажује на пословима у оквиру реализације овог уговора. Из овога проистичу одређени ризици за које није предвиђено како да се избегну или смање.
- **Начини праћења Програма и извештавање**
Оператор дистрибутивног система на организован и Законом уређен начин прати спровођење програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања. Актом о организацији

послова дефинисана је организациона целина Тело за праћење усклађености. Лице одговорно за праћење усклађености сачињава Годишње извештаје о спровођењу Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања од 2016. године. У складу са потребом Агенција је обавештавана о догађањима која се тичу спровођења Програма усклађености. Обављен је обилазак свих огранака Оператора дистрибутивног система и упознавање њихових директора и руководиоца са одредбама и сврхом Програма усклађености. По потреби вршени су и ванредни теренски обиласци. Достава података битних за праћење спровођења Програма усклађености, како од стране Оператора дистрибутивног система, тако и од стране Оснивача, се одвијала без проблема и у договореним роковима.

- **Остварени законски предуслови за спровођење Програма усклађености**

С обзиром да је од оснивања овог Оператора дистрибутивног система његов Оснивачки акт неусклађен са одредбама Закона о енергетици које се тичу његове независности, спровођење Програма усклађености се врши уз одређене проблеме и ризике који су наведени, како у овом извештају, тако и у претходна три годишња извештаја.

8.5 Проблеми при спровођењу Програма усклађености

Овде су истакнути проблеми који утичу испуњење или су последица неиспуњења више захтева проистеклих из Програма усклађености одредби Закона које се тичу независног рада и одлучивања Оператора дистрибутивног система.

- **Неусаглашеност оснивачког аката ОДС са важећом регулативом**

Надзорни одбор ЈП ЕПС у функцији Скупштине ОДС је 21.11.2019. године донео Одлуку о измени Одлуке о оснивању ОДС, чији текст је усаглашен са Законом, али овај документ још увек није добио потребну сагласност да би ступио на снагу. Донет је нови Статут ЈП ЕПС у којем су отклоњене недоумице око дистрибутивне делатности на које је указано у претходном извештају. Актуелни оснивачки акт ОДС из 2015. године је неусаглашен са важећом регулативом.

- **Поступак Комисије за заштиту конкуренције против ОДС**

Завршетак овог поступка је пример превазилажења проблема отклањањем недостатака у начину пословања на које је указано. ОДС се обратио Комисији са Предлогом за прекид поступка у складу са чланом 58. Закона о заштити конкуренције, јер је у остављеном року извршио све раније наложене мере Комисије, у складу са којима и даље поступа, па су предложене додатне активности у циљу отклањања сваке сумње у односу на будуће поступање које би евентуално могло представљати повреду конкуренције, односно спречавање, нарушавање или ограничавање конкуренције. Одлучујући по Предлогу за прекид поступка, Комисија за заштиту конкуренције је донела Закључак којим се прекида поступак испитивања повреде конкуренције покренут по службеној дужности против ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд. Прихваћен је предлог обавеза које је поднео ОДС и на основу њега одређене су мере.

У поступку прекида поступка ОДС је успео да поврати средства уплаћена по основу Решења из децембра 2016. године.

8.6 Оцена потребе за изменом Програма усклађености

Од усвајања Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања до објављивања овог Извештаја, нису уочени битни недостаци у његовом садржају. Разлог је делом у томе што је урађен темељно, кроз исцрпне консултације, како унутар компаније тако и са представницима Агенције за енергетику, а делом у чињеници што његове одредбе још увек нису у потпуности примењене и што још увек није заживео у пуној мери.

Оцена је да не постоји потреба за изменом Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања.

8.7 Табеларни преглед закључака извештаја за 2019. годину

Испуњеност услова за обављање делатности оператора дистрибутивног система

Регистрација оператора дистрибутивног система	✓
Обављање делатности од општег интереса	✓
Својина на дистрибутивној електроенергетској мрежи	✓
Лиценца за обављање енергетске делатности	✗
Правила о раду дистрибутивног система електричне енергије	✓
Организациона целина за приговоре и притужбе	✓
Одлуке о ценама услуга оператора дистрибутивног система	✓
План преузимања мерних уређаја и опреме	✓
Спровођење Програма усклађености	✓

Остварено раздвајање Оператора дистрибутивног система

Остварено правно раздвајање	✓
Остварено функционално раздвајање	✗
Остварено раздвајање рачуноводства	✓

Реализовање финансијских односи Оператора дистрибутивног система и Оснивача

Уговор о статусној промени издвајање са припајањем	✓
Уговор о пружању услуга (SLA)	●
Уговор о продаји електричне енергије за надокнаду губитака	●
Уговори о приступу систему за дистрибуцију	✓
Уговори о средствима обезбеђења	✓
Уговори о закупу	✓
Уговор о наменској краткорочној позајмици	✓

Активности на спровођењу Програма усклађености

Мере којима се спречава дискриминаторно понашање	✓
Поштовање правила понашања од стране запослених	✓
Начин праћења Програма и извештавање	✓

Проблеми при спровођењу Програма усклађености

Неусаглашеност оснивачког аката ОДС са важећом регулативом	✗
Поступак Комисије за заштиту конкуренције против ОДС	✓

Објашњење симбола:

✓	- захтев испуњен
●	- захтев се реализује уз проблеме
✗	- захтев није испуњен
✂	- захтев је делимично реализован, није испуњен
-	- захтев више није актуелан
?	- недефинисано

8.8 Сумарна оцена извештаја за 2019. годину

Током 2019. године је дошло до напретка у спровођењу Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања. Главни проблеми нису решени ни током ове године, премда је било значајних активности на њиховом превазилажењу. Може се констатовати да Оператор дистрибутивног система није независан у смислу члана 131. Закона о енергетици. Иако је већина захтева и услова према којима се цени усаглашеност са Програмом усклађености испуњено, остали су нереализовани неки од најважнијих:

- **Оснивачки акт Оператора дистрибутивног система није усклађен са важећим Законом о енергетици и важећим Законом о јавним предузећима.**

Ово је кључни захтев који треба реализовати да би се отклонили многи проблеми у функционисању Оператора дистрибутивног система као самосталног и независног енергетског субјекта на тржишту електричне енергије. Учињени су велики напори да се дође до оснивачког акта који ће испунити све захтеве Закона о енергетици имајући у виду пословни модел који постоји између ЈП „Електропривреда Србије“ Београд и ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд. Надзорни одбор ЈП ЕПС у функцији Скупштине ОДС донео је Одлуку о измени Одлуке о оснивању Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, број 237405/3-16 од 21.11.2019. године. До краја 2019. године наведени акт није добио законом прописану сагласност.

На снази је и даље Оснивачки акт из 2015. године тако да још увек није завршен процес функционалног раздвајања у оквиру вертикално интегрисаног предузећа.

За превазилажење овог проблема је остао још један корак, а то је давање прописане сагласности на усвојени Оснивачки акт од стране Владе Републике Србије.

- **Оператор дистрибутивног система не поседује лиценцу за обављање енергетске делатности од општег интереса због које је основан.**

Лиценца за обављање енергетске делатности нема директне везе са самим Програмом усклађености, али њено поседовање представља предуслов за поступање Оператора дистрибутивног система као енергетског субјекта на тржишту електричне енергије.

Велики део решења за овај проблем представља превазилажење проблема из претходне тачке.

- **Уговор о продаји електричне енергије за надокнаду губитака у дистрибутивном систему и сопствену потрошњу Оператора дистрибутивног система није закључен на начин захтеван Законом о енергетици.**

Оператор дистрибутивног система треба да предузме кораке како би што пре био у могућности да електричну енергију за надокнаду губитака и сопствену потрошњу набавља на начин прописан одредбама Закона о енергетици. Да би био у стању да електричну енергију за надокнаду губитака и сопствену потрошњу набавља на тржишту Оператор дистрибутивног система мора да у одређеној мери промени начин рада, да запосли нове или обучи постојеће запослене да раде на отвореном тржишту, што повлачи и преузимање балансне одговорности и бављење пословима који из тога проистичу.

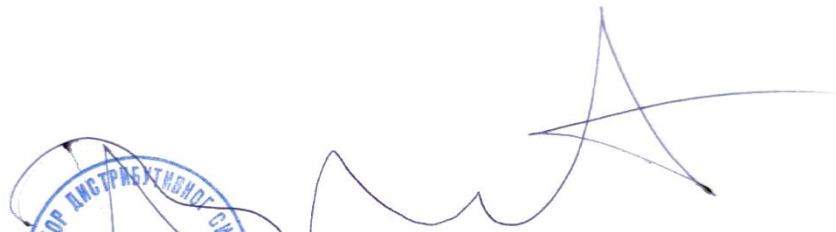
- **Спровођење Уговора о пружању услуга (SLA), који је последица и саставни део одабраног пословног модела који је успостављен Уговором о статусној промени издвајање са припајањем од 01.12.2015. године, још увек није остварило циљеве због којег дошло до његовог потписивања – оптимизација ресурса и смањење трошкова.**

Да би се проблеми који проистичу из примене SLA уговора отклонили потребно је проанализирати и преиспитати пословни модел. Намеће се закључак да усвојени пословни модел или није одговарајући или није примењен доследно и са потребном посвећеношћу. Решење је или у измени/корекцији пословног модела или у много већем ангажовању надлежних руководиоца, на свим нивоима, да се уговор примењује ефикасно и у корист оба

енергетска субјекта. То подразумева и израду квалитетних и прецизних интерних правилника и процедура, које неће остављати недоумице око надлежности и које ће се доследно примењивати.

Од помоћи за превазилажење текућих проблема при примени SLA уговора је може бити формирање заједничког тела за праћење спровођења овог уговора. Предлог је да пословодства Оснивача и Оператора дистрибутивног система формирају ауторитативно тело, састављено од високих руководиоца оба правна субјекта, које ће пратити ефекте реализације Уговора о пружању услуга (SLA) и реаговати тако да се проблеми који настају при његовом извршењу превазилазе чим се појаве. Анализе начина спровођења Уговора које би спроводило овако формирано тело могу допринети унапређењу одредби Уговора, са циљем ефикаснијег извршења послова и нижих трошкова.

Испуњењем ових захтева стећи ће се услови за потпуну примену Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања. У том случају Оператор дистрибутивног система би био независан у смислу Закона о енергетици и на даље би се посматрало искључиво његово поступање, што је и предмет Програма усклађености.

Андреја Вукашиновић, дипл. инж. електротехнике
Лице одговорно за праћење усклађености
ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд

